

पत्र.....

क्र.कृआआ-२०१८/सुसियो/प्र.मं.कृ.सिं.यो./प्र.मा./प्र.क्र.५ / २०१० / फलो-४
कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य,
पुणे - ४११ ००५, दिनांक - ३० जून, २०१८

प्रति,

जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी(सर्व)

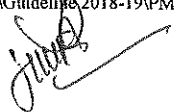
विषय : प्रधान मंत्री कृषि सिंचाई योजनेतर्गत(PMKSY)केंद्र पुरस्कृत
सूक्ष्म सिंचन योजना २०१८-१९ मध्ये राबविण्याबाबत सुचना...

- संदर्भ : १) कृषि, सहकार व शेतकरी कल्याण विभाग भारत सरकार यांचे पत्र क्र.११-
१४२/२०१५-हॉर्ट, कृषि भवन नवि दिल्ली, दि. २५ ऑगस्ट, २०१७
२) शासन निर्णय क्र.०४१८/प्र.क्र.१५५/१४-अ, दि. २७ एप्रिल, २०१८
३) शासन निर्णय क्र.सुसियो-०६१८/प्र.क्र.१९१/१८/१४-अ, दि. १९ जून, २०१८

उपरोक्त संदर्भ क्र.१ वरील पत्राव्दारे केंद्र शासनाने सन २०१७-१८ मध्ये प्रधानमंत्री कृषि सिंचाई योजना - प्रती थेंब अधिक पीक(Per Drop More Crop) केंद्र पुरस्कृत सूक्ष्म सिंचन योजना राबविण्यासाठी, कार्यात्मक मार्गदर्शक सूचना (Operational Guidelines) निर्गमित केलेल्या आहेत. सदर सुचना <http://pmksy.gov.in/micro-irrigation/Guideline.aspx> संकेतस्थळावर सुध्दा प्रसारीत केलेल्या आहेत. संदर्भ क्र.२ अन्वये उन्नत शेती समृद्ध शेतकरी अभियानाच्या मार्गदर्शक सूचना निर्गमित केलेल्या आहेत. त्याच प्रमाणे संदर्भ क्र.३ अन्वये प्रधानमंत्री कृषि सिंचाई योजनेतर्गत केंद्र पुरस्कृत सूक्ष्म सिंचन योजना राज्यात सन २०१८-१९ मध्ये राबविण्यासाठी, केंद्र हिस्सापोटी रु.४००.०० कोटी आणि राज्य हिस्सापोटी रु.२५६.०० कोटी अशा एकुण रु.६५६.०० कोटी निधीच्या वार्षिक कृति आराखड्यास राज्य शासनाची प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली आहे. (जिल्हानिहाय वार्षिक कृति आराखडा सोबत परिशिष्ट-१ मध्ये जोडला आहे) या शासन निर्णयामध्ये नमूद मार्गदर्शक सुचनांनुसार योजनेची सन २०१८-१९ मध्ये अंमलबजावणी करावयाची आहे. त्यानुषंगाने करावयाच्या कार्यवाहीबाबतच्या सुचना पुढील प्रमाणे कळविण्यात येत आहेत.

१. तालुका कृषि अधिकारी -

- लाभार्थी शेतकऱ्याने ऑनलाईन प्रणालीव्दारे नोंदणी करून योजनेत सहभागी होण्यासाठी अर्ज सादर केल्यानंतर स्वयंचलीत संगणकीय प्रणालीव्दारे सूक्ष्म सिंचन संच बसविण्यासाठी उपलब्ध अनुदानाच्या मर्यादेत पुर्व संमती देतील.
- पुर्वसंमती प्राप्त अर्जदाराने सूक्ष्म सिंचन संच बसवून बील ईनव्हाईस व अनुदान मागणीचा प्रस्ताव आवश्यक अभिलेखांच्या प्रतिसह ऑनलाईन प्रणालीवर सादर केल्यानंतर, तालुका कृषि अधिकारी प्रस्तावाची, कागदपत्रांची / अभिलेखांची तपासणी संदर्भ क्र.३ वरील शासन निर्णयासोबतच्या परिशिष्ट -अ मधील अ.क्र.४ मधील नमुद ७ दिवसाच्या कालावधीत मंडल कृषि अधिकारी यांच्या मदतीने पुर्ण करतील.
- अनुदान प्रस्तावाची छाननी करताना शेतकऱ्यांच्या मालकी हक्काचा ७/१२ व ८-अ उतारा, सिंचनाची सुविधा, कायमस्वरुपी विद्युत जोडणी, आधार लिंक राष्ट्रीयकृत बँकेतील खाते आहे काय, राष्ट्रीय बागवानी मंडळाकडून/ इतर कोणत्याही केंद्र किंवा राज्य योजनेतर्गत यापूर्वी सूक्ष्म सिंचन संचाकरीता लाभ घेतला नाही इत्यादी व इतर सर्व अनुषंगिक बाबी तपासाव्यात.
- संदर्भ क्र.२ व ३ वरील शासननिर्णयान्वये कृषि पर्यवेक्षकांनी १०० % प्रस्तावांची मोक्या तपासणी करावयाची आहे. त्यामुळे प्राप्त प्रस्तावांची छानणी पुर्ण झाल्यानंतर मोक्यातपासणी बाबत मंडल कृषि अधिकारी कृषि पर्यवेक्षकांना आदेशित करतील. तसेच त्या त्या कृषि पर्यवेक्षकांच्या कार्यक्षेत्रातील

लाभधारकांचे प्रस्ताव मोका तपासणीसाठी हस्तांतरीत करतील. कृषि पर्यवेक्षकांकडे हस्तांतरीत केलेल्या प्रस्तावांची नोंद मंडल कृषि अधिकारी यांनी ठेवावी, तसेच हस्तांतरीत केलेल्या प्रस्तावांची पोहोच कृषि पर्यवेक्षकांकडून घ्यावी.

५. कृषि पर्यवेक्षकांनी त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील प्रस्ताव प्राप्त झाल्यानंतर संदर्भ क्र.३ वरील शासन निर्णया सोबतच्या परिशिष्ट-अ मधिल अ.क्र.५ मधील नमुद १० दिवसाच्या कालावधीत संचाची तपासणी करुन मोका तपासणी अहवाल संगणकीय प्रणालीवर नोंदवतील (upload). कृषि पर्यवेक्षकांनी मोका तपासणीचे प्रपत्र स्वतःचे हस्ताक्षरात भरावे. (परिशिष्ट- २ व ३)

६. कृषि पर्यवेक्षक यांनी केंद्र शासनाच्या भूवन अॅपद्वारे भौगोलीक स्थानांकन (Geo tagging) पध्दतीने लाभार्थीची नोंदणी करणे अनिवार्य राहिल. तसेच, शेतकरी / शेतकरी प्रतिनिधी समवेत संचाचे अक्षांश / रेखांश सह फोटो काढून मोका तपासणी अहवालासोबत सादर करणे अनिवार्य राहिल.

७. कृषि पर्यवेक्षकाने मोका तपासणी अहवालावर लाभार्थीची / त्याच्या प्रतिनिधीची स्वाक्षरी घ्यावी व त्याखाली नाव नमूद करावे.

८. तालुका कृषि अधिकारी मोका तपासणी अंती प्रत्यक्षात सुक्ष्म सिंचन संच बसविलेल्या लाभधारकाच्या प्रस्तावानुसार संदर्भ क्र.१ वरील केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सुचनांमधील Annexure-IV a ते Annexure-IV f मध्ये देण्यात आलेल्या Drip Irrigation Technology - Indicative Bill of Quantities आणि Annexure-V ते Annexure-IX मध्ये देण्यात आलेल्या Indicative Bill of Quantities (BoQ) for Raingun Sprinkler Irrigation System तरतुदी व मानांकनानुसार शेतकऱ्याने उपकरणे बसविलेली आहेत यांची खातरजमा करुन अनुदानाची परिगणना करतील. तसेच, शेतकऱ्यास अनुदानाची अदायगी करण्यासाठी प्रस्ताव शिफारशीसह संदर्भ क्र.३ वरील शासन निर्णया सोबतच्या परिशिष्ट-अ मधिल अ.क्र.६ मध्ये नमुद केलेल्या ७ दिवसाच्या कालावधीत जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांना ऑनलाईन प्रणालीद्वारे सादर करतील.

(केंद्र शासनाच्या कार्यात्मक मार्गदर्शक सुचनाची प्रत सोबत सलग्न केली आहे. तसेच केंद्र शासनाच्या कार्यात्मक मार्गदर्शक सुचनाची प्रत केंद्र शासनाच्या pmksy.gov.in या संकेतस्थळावरुनही उपलब्ध करुन घेता येईल)

९. तालुका कृषि अधिकारी यांनी कृषि सहाय्यकामार्फत प्रत्येक तीन महिन्यांनंतर प्रत्येक गावात बसविलेले ठिबक सिंचन / तुषार सिंचन संच लाभार्थ्यांची तपशिलवार माहिती त्या गावातील कृषि वार्ताफलकावर प्रसिध्द करावी. यामध्ये लाभार्थ्यांचे नांव, सर्वे नं., ठिबक / तुषार क्षेत्र, पीक व दिलेले अनुदान इत्यादी तपशिल असावा.

१०. शासनाने / खात्याने ठरवुन दिलेली भौतीक / गुणनियंत्रणाबाबतची तपासणी करणे.

११. तालुका कृषि अधिकारी यांनी त्यांचे कार्यक्षेत्रातील सर्व वितरकांच्या मागील महिन्याची साठा नोंदवही त्यापुढील प्रत्येक महिन्याच्या १० तारखेपर्यंत तपासावी. यामध्ये कंपनीकडून आलेले साहित्य व शेतकऱ्यांना विकलेले साहित्य याची पडताळणी करावी. **सादर काम तालुका कृषि अधिकारी कार्यालयातील कृषि अधिकारी यांनी करावे.** तत्पुर्वी वितरक व कंपनी तज्ञ यांनी तो साठा प्रमाणीत करुन नाव व पदनामासह स्वाक्षांकीत करावा. वितरकांच्या साठा नोंदवहीची तपासणी केल्यानंतरच संबंधित वितरकाद्वारे सुक्ष्म सिंचन संच बसविलेल्या शेतकऱ्यांचे अनुदान अदायगीचे प्रस्ताव जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांचेकडे शिफारस करावेत.

साठा नोंदवही तपासले बाबत तालुका कृषि अधिकारी कार्यालयातील कृषि अधिकारी परिशिष्ट ४ प्रमाणे प्रमाणित करतील आणि तपासणीचा अहवाल परिशिष्ट ५ प्रमाणे तालुका कृषि अधिकारी यांचेमार्फत जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांना सादर करतील.

१२. वरील प्रमाणे सर्व खात्री करुन तालुका कृषि अधिकारी यांनी प्रस्ताव अंतिम करावा.

पत्र.....

क्र.कृआआ-२०१८/सुसियो/प्र.मं.कृ.सि.यो./प्र.मा./प्र.क्र.५ / २९० /फलो-४
कृषि आयुक्तालय,महाराष्ट्र राज्य,
पुणे - ४११ ००५, दिनांक - ३० जून,२०१८

प्रति,

जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी(सर्व)

विषय : प्रधान मंत्री कृषि सिंचाई योजनेतर्गत(PMKSY)केंद्र पुरस्कृत
सूक्ष्म सिंचन योजना २०१८-१९ मध्ये राबविण्याबाबत सुचना...

- संदर्भ : १) कृषि, सहकार व शेतकरी कल्याण विभाग भारत सरकार यांचे पत्र क्र.११-
१४२/२०१५-हॉर्ट,कृषि भवन नवि दिल्ली,दि.२५ ऑगस्ट,२०१७
२) शासन निर्णय क्र.०४१८/प्र.क्र.१५५/१४-अ,दि.२७ एप्रिल,२०१८
३) शासन निर्णय क्र.सुसियो-०६१८/प्र.क्र.१९१/१८/१४-अ,दि.१९ जून,२०१८

उपरोक्त संदर्भ क्र.१ वरील पत्राद्वारे केंद्र शासनाने सन २०१७-१८ मध्ये प्रधानमंत्री कृषि सिंचाई योजना -
प्रती थेंब अधिक पीक(Per Drop More Crop) केंद्र पुरस्कृत सूक्ष्म सिंचन योजना राबविण्यासाठी, कार्यात्मक
मार्गदर्शक सूचना (Operational Guidelines) निर्गमित केलेल्या आहेत. सदर सुचना [http://pmksy.gov.in/
micro irrigation/Guideline.aspx](http://pmksy.gov.in/micro-irrigation/Guideline.aspx) संकेतस्थळावर सुध्दा प्रसारीत केलेल्या आहेत. संदर्भ क्र.२ अन्वये उन्नत
शेती समृद्ध शेतकरी अभियानाच्या मार्गदर्शक सूचना निर्गमित केलेल्या आहेत. त्याच प्रमाणे संदर्भ क्र.३ अन्वये
प्रधानमंत्री कृषि सिंचाई योजनेतर्गत केंद्र पुरस्कृत सूक्ष्म सिंचन योजना राज्यात सन २०१८-१९ मध्ये राबविण्यासाठी,
केंद्र हिस्सापोटी रु.४००.०० कोटी आणि राज्य हिस्सापोटी रु.२५६.०० कोटी अशा एकूण रु.६५६.०० कोटी
निधीच्या वार्षिक कृति आराखड्यास राज्य शासनाची प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली आहे.(जिल्हानिहाय वार्षिक
कृति आराखडा सोबत परिशिष्ट-१ मध्ये जोडला आहे) या शासन निर्णयामध्ये नमूद मार्गदर्शक सुचनांनुसार
योजनेची सन २०१८-१९ मध्ये अंमलबजावणी करावयाची आहे. त्यानुषंगाने करावयाच्या कार्यवाहीबाबतच्या सुचना
पुढील प्रमाणे कळविण्यात येत आहेत.

१. तालुका कृषि अधिकारी -

- लाभार्थी शेतकऱ्याने ऑनलाईन प्रणालीद्वारे नोंदणी करून योजनेत सहभागी होण्यासाठी अर्ज सादर
केल्यानंतर स्वयंचलीत संगणकीय प्रणालीद्वारे सूक्ष्म सिंचन संच बसविण्यासाठी उपलब्ध अनुदानाच्या मर्यादेत
पुर्व संमती देतील.
- पुर्वसंमती प्राप्त अर्जदाराने सूक्ष्म सिंचन संच बसवून बील ईन्व्हाईस व अनुदान मागणीचा प्रस्ताव
आवश्यक अभिलेखांच्या प्रतिसह ऑनलाईन प्रणालीवर सादर केल्यानंतर, तालुका कृषि अधिकारी प्रस्तावाची,
कागदपत्रांची / अभिलेखांची तपासणी संदर्भ क्र.३ वरील शासन निर्णयासोबतच्या परिशिष्ट -अ मधील
अ.क्र.४ मधील नमुद ७ दिवसाच्या कालावधीत मंडल कृषि अधिकारी यांच्या मदतीने पूर्ण करतील.
- अनुदान प्रस्तावाची छाननी करताना शेतकऱ्यांच्या मालकी हक्काचा ७/१२ व ८-अ उतारा, सिंचनाची
सुविधा, कायमस्वरुपी विद्युत जोडणी, आधार लिंक राष्ट्रीयकृत बँकेतील खाते आहे काय, राष्ट्रीय बागवानी
मंडळाकडून/ इतर कोणत्याही केंद्र किंवा राज्य योजनेतर्गत यापूर्वी सूक्ष्म सिंचन संचाकरीता लाभ घेतला नाही
इत्यादी व इतर सर्व अनुषंगिक बाबी तपासाव्यात.
- संदर्भ क्र.२ व ३ वरील शासननिर्णयान्वये कृषि पर्यवेक्षकांनी १०० % प्रस्तावांची मोक्या तपासणी
करावयाची आहे. त्यामुळे प्राप्त प्रस्तावांची छानणी पुर्ण झाल्यानंतर मोक्यातपासणी बाबत मंडल कृषि
अधिकारी कृषि पर्यवेक्षकांना आदेशित करतील. तसेच त्या त्या कृषि पर्यवेक्षकांच्या कार्यक्षेत्रातील

लाभधारकांचे प्रस्ताव मोका तपासणीसाठी हस्तांतरीत करतील. कृषि पर्यवेक्षकांकडे हस्तांतरीत केलेल्या प्रस्तावांची नोंद मंडल कृषि अधिकारी यांनी ठेवावी, तसेच हस्तांतरीत केलेल्या प्रस्तावांची पोहोच कृषि पर्यवेक्षकांकडून घ्यावी.

५. कृषि पर्यवेक्षकांनी त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील प्रस्ताव प्राप्त झाल्यानंतर संदर्भ क्र.३ वरील शासन निर्णया सोबतच्या परिशिष्ट-अ मधिल अ.क्र.५ मधील नमुद १० दिवसाच्या कालावधीत संचाची तपासणी करुन मोका तपासणी अहवाल संगणकीय प्रणालीवर नोंदवतील (*upload*). कृषि पर्यवेक्षकांनी मोका तपासणीचे प्रपत्र स्वतःचे हस्ताक्षरात भरावे. (**परिशिष्ट- २ व ३**)

६. कृषि पर्यवेक्षक यांनी केंद्र शासनाच्या भूवन ॲपव्दारे भौगोलीक स्थानांकन (*Geo tagging*) पध्दतीने लाभार्थीची नोंदणी करणे अनिवार्य राहिल. तसेच, शेतकरी / शेतकरी प्रतिनिधी समवेत संचाचे अक्षांश / रेखांश सह फोटो काढून मोका तपासणी अहवालासोबत सादर करणे अनिवार्य राहिल.

७. कृषि पर्यवेक्षकाने मोका तपासणी अहवालावर लाभार्थीची / त्याच्या प्रतिनिधीची स्वाक्षरी घ्यावी व त्याखाली नाव नमूद करावे.

८. तालुका कृषि अधिकारी मोका तपासणी अंती प्रत्यक्षात सुक्ष्म सिंचन संच बसविलेल्या लाभधारकाच्या प्रस्तावानुसार संदर्भ क्र.१ वरील केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सुचनांमधील **Annexure-IV a** ते **Annexure-IV f** मध्ये देण्यात आलेल्या Drip Irrigation Technology - Indicative Bill of Quantities आणि **Annexure-V** ते **Annexure-IX** मध्ये देण्यात आलेल्या Indicative Bill of Quantities (BoQ) for Raingun Sprinkler Irrigation System तरतुदी व मानांकनानुसार शेतकऱ्याने उपकरणे बसविलेली आहेत यांची खातरजमा करुन अनुदानाची परिगणना करतील. तसेच, शेतकऱ्यास अनुदानाची अदायगी करण्यासाठी प्रस्ताव शिफारशीसह संदर्भ क्र.३ वरील शासन निर्णया सोबतच्या परिशिष्ट-अ मधिल अ.क्र.६ मध्ये नमुद केलेल्या ७ दिवसाच्या कालावधीत जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांना ऑनलाईनप्रणालीव्दारे सादर करतील.

(केंद्र शासनाच्या कार्यात्मक मार्गदर्शक सुचनाची प्रत सोबत सलग्न केली आहे. तसेच केंद्र शासनाच्या कार्यात्मक मार्गदर्शक सुचनाची प्रत केंद्र शासनाच्या pmksy.gov.in या संकेतस्थळावरुनही उपलब्ध करुन घेता येईल)

९. तालुका कृषि अधिकारी यांनी कृषि सहाय्यकामार्फत प्रत्येक तीन महिन्यांनंतर प्रत्येक गावात बसविलेले ठिबक सिंचन / तुषार सिंचन संच लाभार्थ्यांची तपशिलवार माहिती त्या गावातील कृषि वार्ताफलकावर प्रसिध्द करावी. यामध्ये लाभार्थ्यांचे नांव, सर्वे नं., ठिबक / तुषार क्षेत्र, पीक व दिलेले अनुदान इत्यादी तपशिल असावा.

१०. शासनाने / खात्याने ठरवुन दिलेली भौतीक / गुणनियंत्रणाबाबतची तपासणी करणे.

११. तालुका कृषि अधिकारी यांनी त्यांचे कार्यक्षेत्रातील सर्व वितरकांच्या मागील महिन्याची साठा नोंदवही त्यापुढील प्रत्येक महिन्याच्या १० तारखेपर्यंत तपासावी. यामध्ये कंपनीकडून आलेले साहित्य व शेतकऱ्यांना विकलेले साहित्य याची पडताळणी करावी. **सदर काम तालुका कृषि अधिकारी कार्यालयातील कृषि अधिकारी यांनी करावे.** तत्पुर्वी वितरक व कंपनी तज्ञ यांनी तो साठा प्रमाणीत करुन नाव व पदनामासह स्वाक्षांकीत करावा. वितरकांच्या साठा नोंदवहीची तपासणी केल्यानंतरच संबंधित वितरकाव्दारे सुक्ष्म सिंचन संच बसविलेल्या शेतकऱ्यांचे अनुदान अदायगीचे प्रस्ताव जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांचेकडे शिफारस करावेत.

साठा नोंदवही तपासले बाबत तालुका कृषि अधिकारी कार्यालयातील कृषि अधिकारी **परिशिष्ट ४** प्रमाणे प्रमाणित करतील आणि तपासणीचा अहवाल **परिशिष्ट ५** प्रमाणे तालुका कृषि अधिकारी यांचेमार्फत जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांना सादर करतील.

१२. वरील प्रमाणे सर्व खात्री करुन तालुका कृषि अधिकारी यांनी प्रस्ताव अंतिम करावा.

२. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी -

१. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांनी लाभार्थ्यांची निवड आणि अनुदानाचे वितरण पारदर्शक पध्दतीने व शासन निर्णयानुसार होईल याची जिल्हास्तरावरून खातरजमा करावी.
२. कृषि आयुक्तालयस्तरावरून पुर्वसंमतीसाठी ई-ठिबक अज्ञावलीवर जिल्हानिहाय दर्शविण्यात आलेले अनुदान अधिनस्त तालुका कृषि अधिकाऱ्यांच्या लॉगइन मध्ये उपलब्ध करून देणे.
३. केंद्र शासनाकडून वेळो वेळी प्राप्त होणारा निधी कृषि आयुक्तालयस्तरावरून जिल्हास्तरावरील PFMS खात्यावर प्राप्त झाल्यानंतर, प्राप्त निधीचे तालुकानिहाय वितरण ई-ठिबक अज्ञावलीवर दर्शविणे.
४. शासन / कृषि आयुक्तालयस्तरावरून सन २०१८-१९ मध्ये नोंदणी व नुतनीकरणास मान्यता दिलेल्या सुक्ष्म सिंचन संच उत्पादकांनी प्राधिकृत केलेल्या वितरक / विक्रेत्यांची जिल्हास्तरावरून सुक्ष्म सिंचन योजनेतर्गत सुक्ष्म सिंचन संच पुरवठा करणेसाठी नोंदणीस मान्यता देणे.
५. तालुका कृषि अधिकारी यांचेकडून ऑनलाईन प्रणालीद्वारे प्राप्त झालेल्या प्रस्तावाची / अनुदान परिगणनेची तपासणी / पडताळणी जिल्हास्तरावर करून लाभधारकास देय असणाऱ्या अनुदानाची रक्कम PFMS प्रणालिशी सलग्न केलेल्या बँक खात्यातून लाभार्थ्यांच्या आधार सलग्न राष्ट्रीयीकृत बँकखात्यामध्ये वर्ग करणे.
६. शासन निर्णयासोबतच्या परिशिष्ट-अ नुसार ठरवून दिलेल्या वेळापत्रकानुसार जिल्हा व तालुकास्तरावरून योजनेची अंमलबजावणीचे सनियंत्रण करणे.
७. केंद्र / राज्य / महालेखापाल यांच्या लेखापरिक्षण अहवालातील लेखा आक्षेपांची विहित मुदतीत पुर्तता करण्याची जबाबदारी जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांची राहिल.
८. शासनाने / खात्याने ठरवून दिलेली भौतिक व गुणनियंत्रणाबाबतची तपासणी करणे.
९. जिल्हयातील ठिबक सिंचन कार्यक्रमाचे संपूर्ण भौतिक व आर्थिक सनियंत्रण करणे.
१०. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांनी नवीन विक्रीपश्चात सेवा केंद्रांची १०० टक्के व जुन्या विक्री पश्चात सेवा केंद्रांपैकी किमान १० टक्के सेवा केंद्रांची तपासणी अचानकपणे प्रती वर्षी करावी. (तपासणी अहवालाचे प्रपत्र परिशिष्ट- ६ मध्ये सोबत सलग्न केले आहे)
११. सुक्ष्म सिंचन संचाची उभारणी केलेल्या लाभधारक शेतकऱ्याला विक्री पश्चात सेवा मिळत नसल्याचे निदर्शनास आल्यास, संबंधीत विक्रेता / वितरक व कंपनीवर केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सुचनातील तरतुदीनुसार दंडात्मक कारवाई करण्यात येईल. त्याबाबतचा प्रस्ताव जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी हे विभागीय कृषि सहसंचालक यांच्या मार्फत व त्यांच्या शिफारशीसह कृषि आयुक्तालयास सादर करतील.
१२. कंपनीचे अधिकृत तंज्ञ प्रतिनिधी यांची नावे सविस्तर तपशिल व नमुना स्वाक्षरीसह तालुका कृषि अधिकारी यांना कळविणे.

३. विभागीय कृषि सहसंचालक -

सुक्ष्म सिंचन योजनेतील गुणवत्ता राखण्यासाठी विभागस्तरावर पथकांची स्थापना करून त्यांच्यामार्फत क्षेत्रिय स्तरावर बसविलेल्या कमीत कमी ५% मात्र जास्तीत जास्त २५० सुक्ष्म सिंचन संचाची आंतरविभागीय रॅण्डम पध्दतीने निवड करून तपासणी करावयाची आहे. याचे संपूर्ण सनियंत्रण विभागस्तरावरून करण्यात यावे. यासाठी पुढील प्रमाणे कार्यपध्दती अवलंबावी.

१. राज्यातील एका विभागाने दुस-या विभागातील जिल्हयांतर्गत बसविण्यात आलेल्या सुक्ष्म सिंचन संचाची आंतरविभागीय तपासणी करण्यासाठी खालीलप्रमाणे नियोजन करण्यात आलेले आहे. त्यानुसार संबंधित विभागाने त्याच्यासमोर दर्शविलेल्या विभागाची तपासणी करावयाची आहे.

अ. क्र.	ज्यांनी तपासणी करावयाची तो विभाग	ज्या विभागाची तपासणी करावयाची तो विभाग
१.	ठाणे विभाग	पुणे विभाग
२.	नाशिक विभाग	ठाणे विभाग
३.	पुणे विभाग	कोल्हापूर विभाग

Handwritten signature

अ. क्र.	ज्यांनी तपासणी करावयाची तो विभाग	ज्या विभागाची तपासणी करावयाची तो विभाग
४.	कोल्हापूर विभाग	औरंगाबाद विभाग
५.	औरंगाबाद विभाग	अमरावती विभाग
६.	लातूर विभाग	नाशिक विभाग
७.	अमरावती विभाग	नागपूर विभाग
८.	नागपूर विभाग	लातूर विभाग

२. ज्या विभागाची तपासणी करावयाची त्या विभागाच्या विभागीय कृषि सहसंचालकाने तपासणी पथकास सर्व अभिलेख उपलब्ध करून द्यावेत. तसेच संबंधित क्षेत्रिय अधिकारी/कर्मचारी यांना तपासणीसाठी उपस्थित राहण्याच्या सक्त सूचना द्याव्यात.

३. तपासणी करणा-या विभागाच्या विभागीय कृषि सहसंचालकाने, तपासणी करावयाच्या विभागातील विभागीय कृषि सहसंचालक यांचेशी संपर्क साधून त्यांच्या अधिनस्त असलेल्या प्रत्येक जिल्ह्यात सन २०१८-१९ मध्ये बसलेल्या संचाच्या तपासणीचे नियोजन करावे.

४. सदरची तपासणी दरमहा करून मार्च २०१९ अखेर तपासणी विहित टक्केवारी / संच तपासणी मर्यादेनुसार पुर्ण होईल यादृष्टीने नियोजन करावे.

५. विभागातील सर्व जिल्ह्यांत व सर्व तालुक्यात तपासणी होईल आणि ती तेथे बसलेल्या संचाच्या प्रमाणात असेल याची खात्री करण्याची जबाबदारी तपासणी करणा-या विभागाच्या विभागीय कृषि सहसंचालक यांची राहिल.

६. तपासणी पथक - प्रत्येक विभागात विभागीय कृषि सहसंचालक स्तरावर आंतरविभागीय तपासणी करण्यासाठी खालीलप्रमाणे विशेष पथकांची स्थापना करण्यात यावी.

अ. क्र.	तपासणी पथकातील सदस्य	तपशिल	सदस्य संख्या
१.	अधिक्षक कृषि अधिकारी, विभागीय कृषि सहसंचालक कार्यालय	पथक प्रमुख	
२.	कृषि उपसंचालक/उप विभागीय कृषि अधिकारी	सदस्य	१
३.	तंत्र अधिकारी/तालुका कृषि अधिकारी	सदस्य	१
४.	मंडल कृषि अधिकारी/कृषि अधिकारी	सदस्य	१

७. विभागीय कृषि सहसंचालक कार्यालयातील अधिक्षक कृषि अधिकारी यांनी पथक प्रमुख म्हणून आंतरविभागीय तपासणीचे नियोजन व संनियंत्रण करावे.

८. विभागीय कृषि सहसंचालक यांनी क्षेत्रिय व कार्यालयीन कामकाजाचा अंदाज घेऊन तपासणी पथकातील सदस्यांची निवड करून तसे आदेश निर्गमित करावेत.

९. विभागीय कृषि सह संचालक यांनी तपासणीचा अहवाल त्यांच्या अभिप्रायासह कृषि आयुक्तालयास प्रत्येक तिमाहीच्या शेवटी सादर करावा. तथापि तपासणीत गंभीर त्रुटी / उणिवा / अनियमितता आढळून आल्या तर त्याबाबतचा अहवाल तातडीने कृषि आयुक्तालयास सादर करावा.

१०. सदर तपासणीसाठी आवश्यक असल्यास तेवढ्यापुरते वाहने भाडेतत्वावर उपलब्ध करून घ्यावेत व त्यासाठीचा खर्च या योजनेच्या त्यांना उपलब्ध करून दिलेल्या आकस्मीक निधीतून भागविण्यात यावा.

११. तपासणी सोबतच्या परिशिष्ट-७ मधील नमुन्यानुसार करण्यात यावी.

१२. विभागीय कृषि सहसंचालक यांनी अधिनस्त सर्व कर्मचारी/अधिका-यांचे तपासणी अहवाल वेळेवर सादर होतील याचे संनियंत्रण व पाठपुरावा करावा.

१३. विभागीय कृषि सहसंचालक यांनी त्यांचे विभागातील भौतिक व आर्थिक प्रगतीचे संनियंत्रण करावे.

(Handwritten Signature)

१४. विभागीय कृषि सहसंचालक यांनी त्यांचे विभागामध्ये शासनाने / विभागाने ठरवून दिलेली भौतिक व गुणवत्तानियंत्रणविषयक तपासणी करणे.

४. कृषि आयुक्तालयस्तरारून तपासणी -

कृषि आयुक्तालयस्तरारून देखिल प्रत्येक विभागातील जिल्हांतर्गत बसविण्यात आलेल्या सुक्ष्म सिंचन संचाची यादृच्छीक (Random) पध्दतीने तपासणी करण्यात येईल.यासाठीचे पथक खालील प्रमाणे राहिल.

अ.क्र.	पदनाम	तपशील
१	कृषि सहसंचालक(फलो)	पथक प्रमुख
२	संबंधित जिल्हयांचे जि.अ.कृ.अ.कार्यालयातील कृ.उ.स.	सदस्य
३	कृषि उपसंचालक(सिंचन)	सदस्य
४	कृषि अधिकारी, कृषि आयुक्तालय	सदस्य

सदर पथकाने वर्षात प्रत्येक विभागातून किमान तीन सुक्ष्म सिंचन संचांची यादृच्छीक(Random) पध्दतीने निवड करून त्याची सखोल तपासणी करावी आणि त्याचा अहवाल त्या-त्या वेळी संचालक(फलो) यांना सादर करावा.

५. कंपनी व वितरकांसाठी सुचना -

- कंपनीने प्राधिकृत केलेल्या विक्रेते / वितरकांना जिल्हास्तरारून सुक्ष्म सिंचन योजनेतर्गत सुक्ष्म सिंचन संच पुरवठा करणेसाठी नोंदणीस मान्यता देण्यात येईल.
- वितरकांकडून शेतकऱ्यांना देण्यात येणाऱ्या बिलाच्या सर्व प्रतीवर शेतकरी / प्रतिनिधीच्या स्वाक्षरी घेऊन स्थळप्रतीवर प्रत मिळाल्याची शेतकऱ्यांची किंवा त्यांच्या प्रतिनिधीची नावासह स्वाक्षरी घेणे बंधनकारक राहिल. तसेच सदरच्या बिलाच्या तीन प्रती करून एक प्रत प्रस्तावासाठी, एक प्रत शेतकऱ्यास व एक प्रत वितरकाने स्वतःच्या दफ्तरी ठेवावी.
- केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सुचनानुसार उत्पादक कंपन्यांना त्यांचे स्वतःचे दरपत्रक लागू करण्यास आणि त्यानुसार बिलींग करण्यास परवानगी देण्यात आली आहे. त्यामुळे वितरक शेतकऱ्यांना ठिबक / तुषार सिंचन संच साहित्य खरेदीचे जे बिल देतील त्या बीलावर प्रत्यक्ष दराबरोबरच कंपनीने शासनास कळविलेले दर सुध्दा नमुद करणे वितरकांना बंधनकारक राहिल जेणे करून शेतकऱ्यांना कंपनीचे मुळ दरही अवगत होतील.

अ. क्र.	सुक्ष्म सिंचन संच घटक / साहित्याचा प्रकार	बॅच क्रमांक	सीएमएल क्रमांक	आकार	मीटर / संख्या	कंपनीने शासनास सादर केलेले दर	प्रत्यक्ष दर	रक्कम
---------	---	-------------	----------------	------	---------------	-------------------------------	--------------	-------

४. वितरकाने शेतकऱ्यांचे शेतावर संच बसविल्यानंतर विक्रीपश्चात सेवा पुरवाव्यात व संचाची निगा घेणेबाबत मार्गदर्शन करावे.

५. कंपनीच्या तज्ञ प्रतिनिधीने(Technical Representative) अर्जदार शेतकऱ्याच्या शेताचे सर्वेक्षण करून पिकाच्या दोन ओळीमधील अंतर, दोन रोपामधील अंतर, पिकनिहाय पाण्याची गरज, माती व पाणी परिक्षण अहवाल तसेच ज्या क्षेत्रावर संच बसवावयाचा आहे त्या क्षेत्राच्या चारही बाजूंचे जीपीआरएस (GPRS) व्दारे सर्वेक्षण करून सुक्ष्म सिंचन संचाचा आराखडा तयार करावा.

६. सुक्ष्म सिंचन संचाचा आराखडा ग्राफ पेपरवर असावा आराखडा " तांत्रिकदृष्ट्या योग्य व आर्थिकदृष्ट्या किफायतशिर " असल्याचे प्रमाणपत्र कंपनीच्या तज्ञ प्रतिनिधीने द्यावे. कंपनीने / कंपनी प्रतिनिधीने सदरचा आराखडा संबंधित शेतकऱ्यास द्यावा.

Yash

७. संबंधित कंपनी प्रतिनिधी व त्यांचे वितरकाने तांत्रिकदृष्ट्या योग्य आराखड्याप्रमाणे संच बसविण्याची कार्यवाही पूर्ण करावी. संचातील घटक हे केंद्र शासनाने विहित केलेल्या बी.आय.एस.(BIS) दर्जाचे असणे बंधनकारक राहिल. शेतकऱ्यांच्या शेतावर सुक्ष्म सिंचन संच बसविल्यानंतर भौगोलीक स्थानांकन (Geo tagging) पध्दतीने शेतकरी / शेतकरी प्रतिनिधी समवेत संचाचे अक्षांश / रेखांश सह फोटो काढून शेतकऱ्यास प्रस्तावासोबत सादर करण्यासाठी उपलब्ध करून देणे अर्निवार्य राहिल.

८. वितरकाने सुक्ष्म सिंचन कार्यक्रम राबविण्यासाठी कृषि विभागातील अधिकारी / कर्मचाऱ्यांना आवश्यक सहकार्य करणे, वेळोवेळी लेखी मागीतलेली माहिती तसेच सुक्ष्म सिंचन संच बसविलेल्या बिलाच्या स्वाक्षरीत / छायांकित प्रती व इतर आवश्यक कागदपत्रे वितरकाने विहित मुदतीत देणे त्यांच्यावर बंधनकारक राहिल.

९. शेतकऱ्यांच्या शेतावर कंपनीमार्फत बसविलेल्या ठिबक सिंचन संचाच्या घटकामध्ये ३ वर्षांच्या कालावधीत काही उत्पादन दोष आढळून आल्यास तो सुस्थितीत करून देण्याची (Performance Warrantee) जबाबदारी वितरक / विक्रेता व कंपनीची राहिल.

१०. तीन वर्षांपर्यंत विक्री पश्चात सेवा देणे कंपनीवर बंधनकारक राहिल.लाभार्थी शेतकऱ्यांना सुक्ष्म सिंचन संचामध्ये उत्पादन दोष / कार्यक्षमते संदर्भात काही तक्रार असल्यास, शेतकऱ्यांना तक्रार करता यावी याकरीता वितरकाने माहिती पुस्तकाबरोबर टोल फ्री क्रमांकही उपलब्ध करून देणे बंधनकारक राहिल.

११. वितरकांनी प्रमाणित साठा नोंदवही ठेवणे बंधनकारक आहे.वितरकांनी त्यांच्या स्तरावर ठेवलेली साठा नोंदवही तालुका कृषि अधिकारी यांच्याकडून प्रमाणित करून घ्यावी व त्यातच वितरकांनी नोंदी घ्याव्यात.

१२. या आर्थिक वर्षामध्ये कंपनीने उत्पादित केलेल्या व त्यांनी राज्यात विक्रीसाठी जिल्हानिहाय प्राधिकृत केलेल्या वितरकांना पुरविलेल्या सुक्ष्म सिंचन संच घटकांची माहिती सोबतच्या परिशिष्ट-८(अ) मध्ये व सुक्ष्म सिंचन संच विक्रीपोटी शासनास जमा केलेल्या वस्तु व सेवा कराची (GST) महीना निहाय माहिती परिशिष्ट-८(ब) मध्ये जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी आणि कृषि आयुक्तालयास सादर करावी.

१३. वितरक / विक्रेत्यांनी आर्थिक वर्षामध्ये त्यांना प्राधिकृत केलेल्या कंपनीकडून विक्रीसाठी वितरीत केलेल्या व त्यांच्या स्तरावर प्राप्त झालेल्या सुक्ष्म सिंचन संच घटकांची माहिती विहित परिशिष्ट-८(क) मध्ये व सुक्ष्म सिंचन योजनेतर्गत शेतकऱ्यांना वितरीत केलेल्या सुक्ष्म सिंचन संच घटकांची माहिती परिशिष्ट-८(ड) मध्ये.(सादरची माहिती वितरकांनी त्यांचेस्तरावर ठेवलेल्या साठा नोंदवहीतील नोंदीवरून उपलब्ध करून द्यावी) तसेच, सुक्ष्म सिंचन संच विक्रीपोटी शासनास जमा करण्यात आलेल्या वस्तु व सेवा कराची (GST) माहिती विहित परिशिष्ट-८(इ) मध्ये दर महिन्याला संबंधित जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांना सादर करणे बंधनकारक राहिल.

६. लाभार्थी शेतकऱ्यांकडून अर्ज स्वीकारणे -

१. लाभार्थी शेतकऱ्यांकडून अर्ज फक्त ई-ठिबक अज्ञावलीमध्ये ऑनलाईन प्रणालीद्वारेच स्वीकारण्यात येतील.

२. सुक्ष्म सिंचन योजनेतर्गत सहभागी होऊ इच्छिणाऱ्या लाभार्थी शेतकऱ्यांनी ई-ठिबक अज्ञावलीद्वारे स्वतःची नोंदणी करावी व पुर्वसंमतीसाठी ऑनलाईन अर्जसादर करावा.(सविस्तर कार्यपध्दती संदर्भ क्र.३ वरील शासन निर्णयातील परिच्छेद ६.५ ते ६.१२ मध्ये देण्यात आलेली आहे)

३. लाभार्थींनी ऑनलाईन अर्ज सादर केल्यानंतर स्वयंचलीत संगणकीय प्रणालीद्वारे तालुका कृषि अधिकाऱ्यांकडून सुक्ष्म सिंचन संच बसविण्यासाठी पुर्व संमती देण्यात येईल. संदर्भ क्र.३ वरील शासन निर्णया सोबतच्या परिशिष्ट-अ मधील अ.क्र.३ येथे नमुद केल्यानुसार, पुर्वसंमती प्राप्त झाल्यापासुन ३० दिवसाच्या कालावधीत कृषि विभागाने नोंदणी / नुतनीकरणास मान्यता दिलेल्या सुक्ष्म सिंचन संच

उत्पादक कंपनीमधून त्यांच्या पसंतीच्या सूक्ष्म सिंचन संच उत्पादक कंपनी अथवा त्यांचे प्राधिकृत विक्रेते / वितरक यांचे कडून सूक्ष्म सिंचन संचाची उभारणी करावी. तसेच, संच कार्यान्वीत करून घ्यावा व **बील इनव्हाईस व अनुदान मागणीचा संपूर्ण प्रस्ताव** आवश्यक अभिलेखांच्या प्रतिसह ऑनलाईन प्रणालीद्वारे सादर करावा.

४. लाभार्थी शेतकऱ्यांनी पुर्वसंमती प्राप्त झाल्यानंतर ३० दिवसांच्या कालावधीत सूक्ष्म सिंचन संचाची उभारणी करून बिल इनव्हाईस व अनुदान मागणीचा प्रस्ताव आवश्यक अभिलेखांच्या प्रतिसह ऑनलाईन प्रणालीवर न भरल्यास त्यांची पुर्वसंमती संगणकीय प्रणालीद्वारे आपोआप रद्द होईल. अशा प्रकारे ज्या लाभार्थीचा अर्ज रद्द होईल त्यांना पुनःश्च नव्याने अर्ज करण्याची संधी उपलब्ध राहिल.

५. सूक्ष्म सिंचन संच बसविण्यापुर्वी शेतकऱ्याने त्यांच्या पसंतीनुसार निवडलेल्या उत्पादक कंपनी किंवा त्यांचे प्रतिनिधीबरोबर करार करणे आवश्यक आहे.

६. अनुदान प्रस्तावासाठी आवश्यक कागदपत्रे -

१. शेतकऱ्याने केलेल्या ऑनलाईन अर्जाची प्रत
२. पुर्वसंमती पत्र
३. ७/१२ उतारा (मालकी हक्कासाठी)
४. ८ - अ उतारा (एकूण क्षेत्राच्या माहितीसाठी)
५. आधार कार्ड सत्यप्रत
६. आधार लिंक राष्ट्रीयकृत बँक खात्याच्या पासबुकची सत्यप्रत
७. कंपनी प्रतिनिधीने तयार केलेला सूक्ष्म सिंचन आराखडा व प्रमाणपत्र (**परिशिष्ट-१०**) आणि भौगोलीक स्थानांकन (GEO tagging) पध्दतीने लाभार्थी नोंदणी संदर्भातील शेतकरी/शेतकरी प्रतिनिधी समवेत संचाचे अक्षांश/रेखांशसह फोटोची प्रत.
८. बिलाची मुळ प्रत (टॅक्स इनव्हाईस)
९. शेतकऱ्यांचे हमीपत्र (विहित नमुना सोबत **परिशिष्ट - ९** मध्ये सहपत्रीत केला आहे)

७. सर्वसाधारण सुचना -

७.१ तुषार सिंचन संचाच्या पाईपवर एम्बॉसींग -

तुषार सिंचन संच हा एका जागेवरून दुसरीकडे सहज हलविता येण्यासारखा असतो. लाभधारक शेतकऱ्यांकडे प्रत्यक्ष संचाची तपासणी करताना हा संच दुसऱ्या शेतकऱ्यांकडून आणला जाऊ नये व त्यामुळे एका संचावर दोन वेळा अनुदान दिले जाऊ नये म्हणून तुषार संचाचे पाईपच्या जोडावर, फिमेल पार्टवर एम्बॉसींग करून पुढीलप्रमाणे मजकूर लिहावा “ **शेतकऱ्यांचे नाव, गाव, संच बसविल्याचे वर्ष व सूक्ष्म सिंचन संच उत्पादक कंपनी** ”. सदरचा मजकूर ठळकपणे व सहजपणे वाचता (normal eyesight) येईल असा सुस्पष्टपणे वितरकाकडून संच हस्तांतरित करण्यापुर्वी कोरून टाकण्यात यावा. कोरल्यानंतर त्यावर रंग द्यावा. मजकूर कोरतांना शक्यतो साधे मशीनद्वारे कोरावा. मजकूर सहजासहजी नष्ट होणार नाही अशा स्वरूपात असावा. हा मजकूर लिहिला आहे याबाबतची क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांनी त्यांच्या मोक्या तपासणीच्या वेळी खात्री करावी व त्याची नोंद मोक्या तपासणी अहवालात घ्यावी. मोक्या तपासणीत वरील प्रमाणे एम्बॉसींग आढळले नाही तर मोक्या तपासणी करणाऱ्या अधिकाऱ्याने अशा संचाचे अनुदान अदा करू नये अशी शिफारस करावी.

७.२ सूक्ष्म संच घटकांचे बिल व बिलींग

१. केंद्र शासनाने दोन ओळी व दोन रोपांमधील अंतरासाठी क्षेत्रनिहाय ठिबक संचाच्या लॅटरलच्या अंतरानुसार क्षेत्रनिहाय संचासाठी सुचक साहित्य गरज (Indicative Material Requirement) ठरवून दिलेली आहे. शक्यतो त्याप्रमाणे संच उभारणी करून वितरकांनी शेतकऱ्यांना बिल देणे अपेक्षित आहे. वितरकांनी शेतकऱ्यांना पक्की बिले द्यावीत. आगाऊ कच्ची बिले शेतकऱ्यांना देऊ नयेत. संचासाठी निर्धारित केलेले साहित्याव्यतिरिक्त इतर बाबींच्या अथवा घटकांच्या किंमतींचा अंतर्भाव बिलात करू नये.

वाहतूक व जोडणी खर्च उत्पादक कंपन्यांनी करावयाचा आहे. यासाठी कंपन्यांनी किंवा वितरकांनी शेतकऱ्यांकडून जास्तीची रक्कम घेवू नये.

२. बिलामध्ये प्रमुख घटकाचा (उदा. लॅटरल, पाईप, फिल्टर इ.) बॅच नंबर नमूद करणे आवश्यक आहे.
३. शासनाने निर्धारित केलेल्या विविध लॅटरल अंतरांसाठी निश्चित केलेल्या संच उभारणी खर्च मर्यादेपेक्षा कमी किंमतीचे बील असेल, तर घटकांची खात्री करून बिलाच्या रक्कमेवर अनुदानाची परिगणना करावी. मात्र विविध लॅटरल अंतरांसाठी निश्चित केलेल्या संच उभारणी खर्च मर्यादेपेक्षा जास्त किंमतीचे बील असेल, तर घटकांची खात्री करून संबंधीत लॅटरल अंतरांसाठी शासनाने निर्धारित केलेल्या संच उभारणी खर्च मर्यादा रक्कमेवर अनुदान परिगणना करावी. कोणत्याही परिस्थितीत जास्तीचे अनुदान अदा होणार नाही याची दक्षता घ्यावी.

४. केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनानुसार उत्पादक कंपन्यांना त्यांचे स्वतःचे दरपत्रक लागू करण्यास आणि त्यानुसार बिलिंग करण्यास परवानगी देण्यात आली आहे. त्यामुळे वितरक शेतकऱ्यांना ठिबक / तुषार सिंचन संच साहित्य खरेदीचे जे बील देतील त्या बीलावर प्रत्यक्ष दराबरोबरच कंपनीने शासनास कळविलेले दर सुध्दा नमूद करणे बंधनकारक राहिले जेणे करून शेतकऱ्यांना कंपनीचे मुळ दरही अवगत होतील.

अ. क्र.	सुक्ष्म सिंचन संच घटक / साहित्याचा प्रकार	बॅच क्रमांक	सीएमएल क्रमांक	आकार	मीटर / संख्या	कंपनीने शासनास सादर केलेले दर	प्रत्यक्ष दर	रक्कम
---------	---	-------------	----------------	------	---------------	-------------------------------	--------------	-------

७.३ क्षेत्रिय तपासणी -

योजनेची अंमलबजावणी यशस्वीरित्या होण्याच्या दृष्टिने सोबतच्या विहित परिशिष्ट-७ मधील नमुन्यात खालील प्रमाणात तपासणी करण्यात यावी.

१. मंडल कृषि अधिकारी	-	२५ टक्के किंवा १५० संच / वर्ष
२. तालुका कृषि अधिकारी	-	१० टक्के किंवा ८० संच / वर्ष
३. उपविभागीय कृषि अधिकारी	-	३ टक्के किंवा ६० संच / वर्ष
४. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी	-	५ संच / माहे
५. विभागीय कृषि सह संचालक	-	२ संच / माहे
६. कृषि सहसंचालक(फलोत्पादन)	-	२ संच / माहे
६. संचालक फलोत्पादन	-	१ संच / माहे

८. गुणवत्ता नियंत्रण -

ठिबक/तुषार सिंचन संच घटकांचे साहित्य बी.आय.एस.(BIS) दर्जाचे असणे अत्यंत आवश्यक आहे. यासाठी केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनानुसार सुक्ष्म सिंचन संच उत्पादक व पुरवठादारास नोंदणीस आणि सुक्ष्म सिंचन योजनेतर्गत सुक्ष्म सिंचनाची कामे करण्यास मान्यता देण्यात आली आहे. बीआयएस या संस्थेकडून प्रमाणपत्र धारकाचे नमुने घेतले जात असतात व गुणवत्ता नियंत्रणाची काळजी घेतली जाते. कृषि विभागातील क्षेत्रिय अधिकाऱ्यांमार्फत सुध्दा नमुने काढून तपासणी करवून घेण्याची कार्यवाही गेल्या काही वर्षांपासून सुरु आहे.

केंद्र शासनाने दि.२५/०८/२०१७ अन्वये प्रधानमंत्री कृषि सिंचाई योजनेतर्गत प्रति थेंब अधिक पीक घटकांतर्गत सुक्ष्म सिंचन योजनेच्या अंमलबजावणी संदर्भात कार्यात्मक मार्गदर्शक(Working Guideline) सुचना निर्गमित केलेल्या आहेत. केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनामधील परिच्छेद - १७ मध्ये गुणवत्ता नियंत्रणाबाबत सविस्तर सुचना दिलेल्या आहेत. यामध्ये सुक्ष्म सिंचन योजनेतर्गत बसविण्यात आलेल्या सुक्ष्म सिंचन संचाची क्षेत्रिय तपासणी आणि वेळो वेळी करावयाच्या पहाणि तसेच, सुक्ष्म सिंचन संच घटकांचे नमुने काढण्यासाठी राज्यस्तरीय मंजूरी समितीने संयुक्त तपासणी चमु तयार.

करण्याच्या सुचना आहेत. त्यानुसार प्रधानमंत्री कृषि सिंचाई योजनेच्या दिनांक १६/०८/२०१७ रोजीच्या चौथ्या राज्यस्तरीय मंजूरी समितीच्या बैठकमध्ये खालील प्रमाणे चमु गठीत करण्यास राज्यस्तरीय मंजूरी समितीने मान्यता दिलेली आहे.

१. कृषि उपसंचालक, जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी कार्यालय	-	चमु प्रमुख
२. संबंधित मंडल कृषि अधिकारी	-	सदस्य
३. कंपनीचा अधिकृत प्रतिनिधी	-	सदस्य
४. कंपनीचे अधिकृत विक्रेते / वितरक	-	सदस्य

उपरोक्त पार्श्वभूमी व केंद्र शासनाच्या सुचना विचारात घेवून चालू आर्थिक वर्षामध्ये प्रधानमंत्री कृषि सिंचाई योजनेतर्गत केंद्र पुरस्कृत सुक्ष्म सिंचन योजना तसेच, मराठवाडा विभागातील ८ जिल्ह्यांसाठी १०० % राज्य पुरस्कृत सुक्ष्म सिंचन योजनेतर्गत बसविण्यात आलेल्या सुक्ष्म सिंचन संच घटकांचे नमुने काढण्यासाठी खालील प्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत.

१. सुक्ष्म सिंचन संच घटकाचे तीन नमुने तपासणी चमुने संयुक्तपणे तपासणीसाठी काढावेत.
२. सुक्ष्म सिंचन बसविल्यापासून तीन वर्षांच्या कालावधित सदर चमुने क्षेत्रियस्तरावरून कालबध्दरित्या यादृच्छीक पध्दतीने (random) सुक्ष्म सिंचन संच घटकांचे नमुने घ्यावेत.
३. सदर नमुने विहित **परिशिष्ट- ११ नुसार** योग्यरित्या नमुन्याचे वर्णनदर्शक तपशिल नमुद करून स्वाक्षरीत करावेत आणि त्यानंतरच नमुने सिलबध्द करावेत. यापैकी **एक नमुना** तपासणीसाठी अधिकृत प्रयोगशाळांकडे **कृषि उपसंचालक**, जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी कार्यालय यांनी पाठवून तपासून घ्यावेत, **दुसरा नमुना** जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी कार्यालयातील **कृषि उपसंचालक** यांनी त्याचे कार्यालयस्तरावर जतन (in the custody of nodal officer) करावा. उर्वरीत एक नमुना **सुक्ष्म सिंचन संच उत्पादक कंपनी प्रतिनिधीकडे** जतन करण्यासाठी देण्यात यावा. त्याची रितसर पावती **कृषि उपसंचालक** यांनी कंपनी प्रतिनिधीकडून घ्यावी व त्यांचेस्तरावर जतन करावी.
४. सुक्ष्म सिंचन संचातील सर्व महत्वाच्या घटकांचे नमुने (विशेषतः पाईप्स / नळी (Pipes & tubing) काढावेत.
५. बॅचनंबरसह नमुने काढणे अनिवार्य (Mandatory) राहिल.
६. **नमुना कोठून घ्यावा** - राज्यस्तरीय सुक्ष्म सिंचन समितीने ज्या उत्पादकांना मान्यता दिलेली आहे अशा उत्पादकांच्या कारखाना ते शेतकऱ्यांच्या शेतावर संच बसविणे या साखळीमधून नमुने घ्यावेत. **यामध्ये प्राधान्याने शेतकऱ्यांच्या शेतातूनच नमुने काढावेत.** शेतातून नमुने काढणे शक्य नसल्यास तसे कारण नमुद करून जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांच्या परवानगीने उत्पादकांच्या कारखान्यातून / गोडावूनमधून व त्यांचे प्राधिकृत वितरकांकडून नमुने घ्यावेत. मुख्यतः उत्पादकाकडून नमुना घेतेवेळी उपलब्ध असलेल्या वेगवेगळ्या लॉटची यादी मिळवावी व त्यामध्ये रॅन्डम पध्दतीने लॉटमधून खालील दिलेल्या प्रमाणात नमुने घ्यावेत. नमुना उत्पादक कंपनी प्रतिनिधी / वितरक व विक्रीपश्चात सेवा केंद्राचे प्रमुख यांचे समक्ष घ्यावा व तो नमुना त्यांचे समक्ष सीलबंद करावा. त्यावर चमुतील सदस्यांसह उपस्थित सर्व प्रतिनिधीची स्वाक्षरी घ्यावी.

ठिबक / तुषार संच घटकांचा नमुना परिमाण

अ. क्र.	ठिबक/तुषार घटकाचे नाव	बीआयएस क्रमांक	तपासणी	आवश्यक परिमाण मीटर/संख्या
१.	लॅटरल	१२७८६	1. Identification & composition analysis 2. Thickness	१५ मीटर
२.	इमिटींग पाईप (इनलाईन)	१३४८८	3. Pressure Test 4. Dimensions	५० मीटर

अ. क्र.	ठिबक/तुषार घटकाचे नाव	बीआयएस क्रमांक	तपासणी	आवश्यक परिमाण मीटर/संख्या
३.	एचडीपीई पाईप	४९८४ आणि १४१५१ (भाग-२)	1. Identification & composition analysis 2.Thickness 3.Pressure Test 4.Dimensions	१ मीटर
४.	पीव्हीसा पाईप्स (UPVC Pipes IS: 4985)	४९८५	1. Identification & composition analysis 2.Thickness 3.Pressure Test 4.Dimensions	१ मीटर
५.	इमीटर (ड्रीपर)	१३४८७	1. Identification & composition analysis 2. Flow rate	५० नग

७. शेतकऱ्यांच्या शेतावरून नमुना काढण्याची पध्दत -

- शेतकऱ्यांच्या शेतावर ठिबक/तुषार संच बसविलेनंतर संयुक्त तपासणी चमुने शेतकऱ्याकडील ठिबक/तुषार सिंचन संचाच्या घटकाचा नमुना घ्यावा.
- शेतकऱ्यांच्या शेतावर नमुना काढताना रॅन्डम पध्दतीचा अवलंब करावा. संयुक्त तपासणी चमुने जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांचेकडून त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील ठिबक/तुषार संच बसविलेल्या शेतकऱ्यांची यादी प्राप्त करावी. सदरची यादी कंपनीनिहाय असावी, प्राप्त केलेल्या यादीतून रॅन्डम पध्दतीने शेतकऱ्यांच्या नावाची निवड करावी व निवडलेल्या शेतकऱ्यांच्या शेतातील नमुना काढावा.
- ज्या शेतकऱ्यांच्या शेतावरील नमुना घेण्यात येणार आहे, अशा शेतकऱ्यांच्या उपस्थितीत नमुना काढावा. स्वतः शेतकरी उपस्थित राहू न शकल्यास शेजारचे शेतकरी यांचे समक्ष नमुना काढावा. अपवादात्मक परीस्थितीमध्ये अशावेळी कंपनी / वितरक यांचे प्रतिनिधी यांचेसमक्ष नमुना काढावा. असा नमुना काढल्यानंतर सिलबंद करावा व त्यावर संबंधित शेतकरी / प्रतिष्ठित नागरिक यांची स्वाक्षरी घ्यावी.

८. नमुना सिलबंद करणेची पध्दती -

- लॅटरलचे / इमिटिंग पाईपचे नमुने काढल्यानंतर त्याची योग्य गुंडाळी करावी, गुंडाळी करताना ते चेपले जाणार नाहीत अशा बेताने गोल गुंडाळी करावी व गोल गुंडाळी केल्यानंतर त्याला सुतीपट्टीने व्यवस्थित गुंडाळावे. सर्व बाजूने सुतीपट्टीने गुंडाळल्यानंतर ज्याठिकाणी गुंडाळी संपेल तेथे सुतीपट्टीच्या गाठीवर लाखेचे सील करावे.

ड्रीपरचे नमुने सुती कापडी पिशवीत घालून ती पिशवी सीलबंद करावी (ड्रीपरचे नमुने शेतातून घेताना ते वेगवेगळ्या ठिकाणावरून घेण्यात यावेत)

- सीलबंद केलेली लॅटरल / इमिटिंग पाईपचे गुंडाळी व ड्रीपरचे पिशवीमध्ये परिशिष्ट-११ प्रमाणे तयार केलेले माहिती पत्रक, काढलेला नमुना सीलबंद करताना कापडी पिशवीत न टाकता जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी कार्यालयस्तरावर स्वतंत्र नस्ती मध्ये जतन करावे. तसेच, त्याची एक प्रत कंपनी प्रतिनिधीसही उपलब्ध करून देण्यात यावी.

- शेतकऱ्यांच्या शेतातून काढलेला नमुना स्वच्छ धुवावा. असे नमुने शेतकऱ्यांच्या शेतातून काढले याबाबतचा उल्लेख परिशिष्ट-११ मध्ये करावा, म्हणजे तपासणी करताना संबंधित प्रयोगशाळा योग्य ती काळजी घेऊ शकेल.

४. शेतकऱ्यांच्या शेततून नमुना काढल्यानंतर शेतकऱ्यांचा संच बंद होणार नाही, याची शक्यता काळजी घ्यावी. ज्या ठिकाणातून नमुने काढले असतील अशा ठिकाणी संबंधित वितरकाकडून नवे साहित्य बसवून घ्यावे व संच संबंधित वितरकाकडून तातडीने कार्यान्वीत करून घ्यावा. नमुना काढलेल्या ठिकाणी पुन्हा साहित्य बसवून देण्याची जबाबदारी संबंधित वितरकाची राहिल.

५. एचडीपीई व पीव्हीसी पाईपचे नमुन्यांच्या बाबतीत उपरोक्त १ ते ३ प्रमाणे कार्यपध्दती अवलंबावी.

९. तपासणी चमु प्रमुखाने काढलेल्या नमुन्यांची नोंद **परिशिष्ट-१२** मधील नोंदवहीत घ्यावी. कृषि आयुक्तालयाकडून कळविण्यात आलेल्या सुक्ष्म सिंचन संच उत्पादकनिहाय प्रत्येक घटकाचा सीएमएल नंबर काढलेल्या नमुन्याशी पडताळून पहावा.
१०. तपासणी संस्थेकडे नमुने पाठवताना संस्थेस पाठवावयाच्या पत्रामध्ये **नमुन्याचा कोड व सुक्ष्म सिंचन संच घटकाचा तांत्रिक तपशिलच (Technical specification)** पाठवावा. गोपनीयतेच्या दृष्टीने कोणत्याही परिस्थितीत **परिशिष्ट-११** तपासणी संस्थेस पाठविण्यात येवू नये. सिल केलेल्या नमुन्यावर (कापडी गुंडाळी) मार्कर पेनव्दारे केवळ नमुन्याचा **कोड क्रमांक व बीआयएस क्रमांक ठळकपणे** नमुद करावा.
११. तपासणी संस्थेकडे पाठवावयाच्या तपशिलाचा नमुना सोबत **प्रपत्र-१३** मध्ये देण्यात आलेला आहे.
१२. नमुन्याला कोड देण्याची पध्दती सोबत **परिशिष्ट-१४** मध्ये देण्यात आलेली आहे. त्याचा तपशिल पुढील प्रमाणे देण्यात येत आहे.

• **नमुना कोड - MI LT PN-001-18-19**

यामध्ये म्हणजे MI - Micro Irrigation, LT- Lateral, PN - जिल्हाचे संक्षेपन(पुणे जिल्हा), ००१ - नोंदवहीतील क्रमांक व १८-१९ वर्ष दर्शविते.

१३. नमुना कोडमध्ये जिल्हयाचे संक्षेपन किमान २ व कमाल ३ अद्याक्षराच्या मर्यादेत असावे. (उदा. नंदुरबार - NDB, अहमदनगर - AMD, बीड - BD इत्यादी)
१४. नमुने काढणे सिलबंद करणे तसेच नमुने काढण्यासाठी क्षेत्रस्तरावरील प्रवासासाठीचा खर्च जिल्हास्तरावर सुक्ष्म सिंचन योजनेंतर्गत उपलब्ध असलेल्या आकस्मिक निधीतून खर्च करावा.
१५. काढण्यात आलेल्या नमुन्यांचा तपशिल सोबतचे **परिशिष्ट-१५** मध्ये दर महिन्याला जिल्हास्तरावरील कृषि उपसंचालक यांनी कृषि आयुक्तालयास सादर करावा.

९. उपयोगिता प्रमाणपत्र -

१. प्राप्त निधीचे उपयोगिता प्रमाणपत्र जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांनी विभागीय कृषि सहसंचालक यांचे प्रतिस्वाक्षरीसह **आयुक्तालयास सादर करावे**. केंद्र शासनास सादर करण्यात येणारे आंग्लभाषिय उपयोगिता प्रमाणपत्र जीएफआर १९-अ नूसार सादर करण्यात यावे.
२. उपलब्ध करून दिलेला निधी तात्काळ खर्च करावा व त्याप्रमाणे उपयोगिता प्रमाणपत्र विहित अहवालासह सादर करावे. हे उपयोगिता प्रमाणपत्र सादर झाल्याशिवाय पुढील निधी वितरीत केला जाणार नाही. हे प्रमाणपत्र देताना मासिक खर्चाचे विवरणपत्राशी पडताळून पहाण्याची जबाबदारी जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी व विभागीय कृषि सहसंचालक यांची राहिल. यामध्ये तफावत राहणार नाही याची दक्षता घ्यावी.

१०. लेखा परिक्षित उपयोगिता प्रमाणपत्र -

१. योजनेंतर्गत प्राप्त होणाऱ्या निधीचे लेखा परिक्षित उपयोगिता प्रमाणपत्र आर्थिक वर्ष पूर्ण होताच केंद्र शासनास सादर करावयाचे असते. याकरीता योजनेतील जमा-खर्चाचे सविस्तर लेखा परिक्षण करण्यासाठी आवश्यक ते अभिलेख वेळो वेळी अद्ययावत करण्याबाबतची जबाबदारी जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांची राहिल.

२. लेखांकन व लेखापरीक्षण करण्यासाठी स्वतंत्र सनदी लेखापालाची नियुक्ती जिल्हास्तरावरून करावी.
३. जिल्हास्तरावरून लेखे तपासणी / लेखा परिक्षण करून घेवून केंद्र व राज्य हिस्सा निधीचे लेखा परिक्षीत उपयोगिता प्रमाणपत्र जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी व सनदिलेखापालांच्या संयुक्त स्वाक्षरीने आयुक्तालयास सादर करावे.
४. लेखांकन व लेखापरीक्षण करण्यासाठी येणारा खर्च योजनेसाठी प्राप्त आकस्मिक निधीमधून भागविण्यात यावा.

११. प्रशासकीय व संकिर्ण खर्च -

सुक्ष्म सिंचन योजनेतर्गत ५ टक्के प्रशासकीय खर्चासाठी राखून ठेवण्यात आलेल्या निधीचे वितरण करण्यात आलेले आहे. त्यानुसार प्रशासकीय खर्चासाठी उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या निधीचे विभागीय कृषि सहसंचालक - ५%, जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी - २० % आणि तालुका कृषि अधिकारी - ७५ % याप्रमाणे वाटप करण्यात यावे.

सदरच्या सुचना केंद्र व राज्य शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार निर्गमित करण्यात येत असून योजनेची अंमबजावणी करतांना अडचणी निर्माण झाल्यास केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सुचना अंतीम समजण्यात याव्यात. उपरोक्त सुचना केंद्र शासन, राज्य शासन निर्णयांच्या व वेळोवेळी दिलेल्या पत्राच्या अधीन राहून निर्गमित करण्यात आलेल्या आहेत. यामध्ये काही शंका, अडचणी व इतर काही मुद्दे उपस्थित झाल्यास मूळ शासन निर्णय,पत्र,सुचना इ.अंतिम राहतील त्यानुसार कार्यवाही करावी.

सोबत : वरील प्रमाणे

संचालक, फलोत्पादन
कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-५

- १) मा.अपर मुख्य सचिव(कृषि), कृषि व पदुम विभाग मंत्रालय, मुंबई-३२ यांना माहितीस्तव सादर.
- २) विभागीय कृषि सहसंचालक(सर्व) यांना माहितीस्तव व पुढील योग्य कार्यवाहीस्तव
- ३) संचालक(सर्व) कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
- ४) कृषि सहसंचालक(सर्व) कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

परिशिष्ट - १

प्रधानमंत्री कृषि सिंचाई योजना - प्रति थैब अधिक पिक जिल्हा निहाय वार्षिक कृति आराखडा

PMKSY - Annual Action Plane 2018-19									
Sr. No.	District	Physical Target (Ha.)						Bamble & Lower Wardha Irrigation Project	Grand Total
		Sprinkler			Drip				
		Hort.	Agril.	Total	Hort.	Agril.	Total		
1	2	6	7	8	9	10	11	12	14
1	Thane	0	0	1	21	82	103	0	104
2	Palghar	0	0	0	6	22	28	0	28
3	Raigad	0	0	0	2	7	9	0	9
4	Ratnagiri	4	6	9	19	76	95	0	104
5	Sindhudurg	1	2	3	11	42	53	0	56
	Div. Total	5	8	13	57	230	287	0	300
6	Nashik	479	720	1199	1175	4699	5873	0	7072
7	Dhule	72	108	179	938	3753	4691	0	4870
8	Nandurbar	78	117	194	315	1261	1576	0	1770
9	Jalgaon	262	393	655	2005	8020	10025	0	10680
	Div. Total	891	1337	2228	4433	17732	22165	0	24392
10	Ahmednagar	1229	1845	3074	1567	6267	7833	0	10908
11	Pune	202	303	505	1085	4341	5427	0	5932
12	Solapur	246	369	615	1769	7075	8844	0	9458
	Div. Total	1677	2517	4194	4420	17683	22104	0	26298
13	Sangli	134	201	334	1053	4212	5265	0	5599
14	Satara	173	259	432	627	2509	3136	0	3568
15	Kolhapur	16	24	40	259	1037	1296	0	1336
	Div. Total	322	484	806	1939	7758	9697	0	10503
16	Aurangabad	733	1101	1834	1519	5253	6566	0	8401
17	Jalna	1953	2933	4886	1347	5388	6735	0	11621
18	Beed	1212	1820	3031	842	3368	4210	0	7241
	Div. Total	3898	5853	9752	3502	14009	17511	0	27263
19	Latur	2221	3335	5557	519	2075	2594	0	8151
20	Osmanabad	1534	2303	3837	650	2601	3252	0	7088
21	Nanded	1570	2358	3928	584	2336	2920	0	6848
22	Parbhani	1472	2210	3681	652	2608	3259	0	6941
23	Hingoli	2485	3731	6216	279	1114	1393	0	7609
	Div. Total	9282	13937	23219	2683	10735	13418	0	36637
24	Amravati	4427	6646	11073	592	2366	2958	0	14031
25	Buldhana	2945	4422	7368	823	3294	4117	0	11485
26	Akola	3739	5614	9353	278	1114	1392	0	10745
27	Washim	3898	5853	9752	135	538	673	0	10424
28	Yavatmal	6765	10158	16923	260	1042	1302	0	18225
	Div. Total	21775	32694	54468	2088	8354	10442	0	64911
29	Nagpur	1208	1814	3022	209	838	1047	0	4069
30	Wardha	2372	3561	5933	207	827	1034	0	6967
31	Bhandara	28	43	71	12	47	59	0	130
32	Chandrapur	1085	1578	2663	42	169	211	0	2874
33	Gondia	6	9	15	20	82	102	0	117
34	Gadchiroli	2	3	5	2	6	8	0	13
	Div. Total	4702	7008	11710	492	1969	2461	0	14171
	Comm. Level	0	0	0	0	0	0	13059	13059
	Total M.S.	42552	63838	106390	19615	78470	98085	13059	217534

Sr. No.	District	Physical Target (No. of farmer)							Grand Total
		Sprinkler			Drip			Bembla & lower Wardha Irrigation Project	
		Hort.	Agril.	Total	Hort.	Agril.	Total		
1	2	15	16	17	18	19	20	21	23
1	Thane	0	1	1	23	94	117	0	118
2	Paighar	0	0	0	6	25	31	0	31
3	Raigad	0	0	0	2	8	10	0	10
4	Ratnagiri	6	8	14	22	86	108	0	122
5	Sindhudurg	2	2	4	12	48	60	0	64
	Div. Total	8	11	19	65	262	327	0	346
6	Nashik	719	1079	1798	1338	5351	6689	0	8487
7	Dhule	108	161	269	1068	4274	5342	0	5611
8	Nandurbar	117	175	292	359	1436	1794	0	2086
9	Jalgaon	393	589	982	2283	9134	11417	0	12399
	Div. Total	1336	2004	3340	5049	20194	25243	0	28583
10	Ahmednagar	1844	2766	4609	1784	7137	8921	0	13530
11	Pune	303	454	757	1236	4944	6180	0	6938
12	Solapur	369	553	921	2014	8057	10072	0	10993
	Div. Total	2515	3773	6288	5035	20139	25173	0	31461
13	Sangli	200	301	501	1199	4797	5996	0	6497
14	Satara	259	389	648	714	2858	3572	0	4220
15	Kolhapur	24	36	60	295	1180	1476	0	1535
	Div. Total	483	725	1209	2209	8835	11043	0	12252
16	Aurangabad	1100	1650	2750	1496	5983	7478	0	10229
17	Jalna	2930	4395	7325	1534	6137	7671	0	14996
18	Beed	1818	2727	4545	959	3835	4794	0	9339
	Div. Total	5848	8772	14620	3989	15954	19943	0	34563
19	Latur	3332	4999	8331	591	2364	2955	0	11286
20	Osmanabad	2301	3451	5752	741	2963	3703	0	9455
21	Nanded	2356	3534	5890	665	2660	3325	0	9215
22	Parbhani	2208	3312	5519	742	2970	3712	0	9231
23	Hingoli	3728	5592	9320	317	1269	1586	0	10906
	Div. Total	13925	20887	34812	3056	12225	15281	0	50093
24	Amravati	6640	9961	16601	674	2695	3369	0	19970
25	Buldhana	4418	6628	11046	938	3751	4689	0	15735
26	Akola	5609	8414	14023	317	1268	1585	0	15609
27	Washim	5848	8772	14620	153	613	766	0	15386
28	Yavatmal	10149	15223	25372	297	1187	1483	0	26855
	Div. Total	32665	48998	81663	2378	9514	11892	0	93555
29	Nagpur	1812	2719	4531	239	954	1193	0	5724
30	Wardha	3558	5337	8896	235	942	1177	0	10073
31	Bhandara	43	64	107	13	54	67	0	174
32	Chandrapur	1628	2441	4069	48	193	241	0	4310
33	Gondia	9	13	22	23	93	117	0	139
34	Gadchiroli	3	5	8	2	7	9	0	17
	Div. Total	7053	10580	17633	561	2243	2803	0	20436
	Comm. Level	0	0	0	0	0	0	14365	14365
	Total M.S.	63833	95750	159583	22341	89366	111707	14365	285655

[Handwritten Signature]

Sr. No.	District	Financial Target (Rs. In Lakhs)											Grand Total
		Sprinkler			Drip			Bembla & lower Wardha Irrigation Proj.	Total Subsidy Part	State Share	Central		
		Hort.	Agril.	Total	Hort.	Agril.	Total				Subsidy	Contingencies	
1	2	24	25	26	27	28	29	30	32	33	34	35	36
1	Thane	0	0	0	8	34	42	0	42	17	25	1	43
2	Palghar	0	0	0	2	9	11	0	11	5	7	0	12
3	Raigad	0	0	0	1	3	4	0	4	1	2	0	4
4	Ratnagiri	1	1	2	8	31	39	0	41	16	24	1	42
5	Sindhudurg	0	0	0	4	17	22	0	22	9	13	1	23
	Div. Total	1	1	2	24	94	118	0	120	48	72	3	123
6	Nashik	86	129	216	482	1926	2408	0	2624	1050	1574	70	2694
7	Dhule	13	19	32	385	1539	1923	0	1955	782	1173	52	2008
8	Nandurbar	14	21	35	129	517	646	0	681	272	409	18	699
9	Jalgaon	47	71	118	822	3288	4110	0	4228	1691	2537	113	4341
	Div. Total	160	240	401	1817	7270	9087	0	9488	3795	5693	254	9742
10	Ahmednagar	221	332	553	642	2569	3212	0	3765	1506	2259	101	3865
11	Pune	36	55	91	445	1780	2225	0	2316	926	1389	62	2378
12	Solapur	44	66	111	725	2901	3626	0	3736	1495	2242	100	3836
	Div. Total	302	453	755	1812	7250	9062	0	9817	3927	5890	263	10080
13	Sangli	24	36	60	432	1727	2159	0	2219	887	1331	59	2278
14	Satara	31	47	78	257	1029	1286	0	1364	545	818	36	1400
15	Kolhapur	3	4	7	106	425	531	0	538	215	323	14	553
	Div. Total	58	87	145	795	3151	3976	0	4121	1648	2472	110	4231
16	Aurangabad	132	198	330	538	2134	2692	0	3022	1209	1813	81	3103
17	Jalna	352	527	879	552	2209	2761	0	3640	1456	2184	97	3738
18	Beed	218	327	545	345	1381	1726	0	2271	909	1363	61	2332
	Div. Total	702	1053	1754	1436	5744	7179	0	8934	3574	5360	239	9173
19	Latur	400	600	1000	213	851	1064	0	2063	825	1238	55	2119
20	Osmanabad	276	414	690	267	1067	1333	0	2023	809	1214	54	2078
21	Nanded	283	424	707	239	958	1197	0	1904	761	1142	51	1955
22	Parbhani	265	397	662	267	1069	1336	0	1999	799	1199	53	2052
23	Hingoli	447	671	1118	114	457	571	0	1689	676	1014	45	1735
	Div. Total	1671	2506	4177	1100	4401	5501	0	9679	3872	5807	259	9938
24	Amravati	797	1195	1992	243	970	1213	0	3205	1282	1923	86	3291
25	Buldhana	530	795	1326	338	1350	1688	0	3014	1205	1808	81	3094
26	Akola	673	1010	1683	114	457	571	0	2254	901	1352	60	2314
27	Washim	702	1053	1754	55	221	276	0	2030	812	1218	54	2085
28	Yavatmal	1218	1827	3045	107	427	534	0	3579	1431	2147	96	3674
	Div. Total	3920	5880	9800	856	3425	4281	0	14081	5632	8449	377	14458
29	Nagpur	217	326	544	86	343	429	0	973	389	584	26	999
30	Wardha	427	640	1067	85	339	424	0	1491	596	895	40	1531
31	Bhandara	5	8	13	5	19	24	0	37	15	22	1	38
32	Chandrapur	195	293	488	17	69	87	0	575	230	345	15	590
33	Gondia	1	2	3	8	34	42	0	45	18	27	1	46
34	Gadchiroli	0	1	1	1	3	3	0	4	2	2	0	4
	Div. Total	846	1270	2116	202	807	1009	0	3125	1250	1875	84	3209
	Comm. Level	0	0	0	0	0	0	4655	4655	1862	2793	0	4655
	Total M.S.	7660	11490	19150	8043	32172	40215	4655	64020	25608	38412	1588	65608

(Handwritten signature)

परिशिष्ट - २

ठिबक सिंचन संच - मोका तपासणी प्रपत्र

शेतकऱ्याचे नाव -----गाव ----- तालुका -----जिल्हा ----- स.नं. -----पीकाचे नाव ---- तपासणी दिनांक -----

अ. क्र.	बाब	बीलाप्रमाणे		प्रत्यक्षात	
		बीआयएस/ सीएमएल नं./ ब्रॅन्ड नेम	मी./ संख्या	बीआयएस/ सीएमएल नं./ ब्रॅन्डनेम	मी./ संख्या
१	पाण्याच्या स्रोतचे अंतर	--		--	
२	मेन - लांबी व्यास	--		--	
३	सबमेन - लांबी व्यास	--		--	
४	लॅटरल - लांबी (मीटर) व्यास (मि.मी.)				
५	ड्रीपर - ऑनलाईन असल्यास - संख्या इनलाईन असल्यास - ड्रीपर मधील अंतर(से.मी.)				
६	फिल्टर - स्क्रीन - सॅन्ड -				
७	बायपास असेंब्ली	--		--	
८	कंट्रोल फ्लश वॉल्व्ह (संख्या)	--		--	
९	ड्रीपरचा डीसचार्ज - अ) लॅटरलच्या सुरुवातीस ब) शेवटी एक तासापूर्वी व नंतर	--		--	
१०	प्रेसर गेज दिला आहे काय? असल्यास दाब- समान/असमान	--		--	
११	क्षेत्राची परिगणना - १. फळबाग पिके - दोन झाडातील अंतर(मी)X दोन ओळीतील अंतर(मी)Xझाडांची संख्या = हेक्टर १०००० २. इतर पिके - दोन लॅटरल मधील अंतर(मी)X लॅटरल संख्याXलॅटरलची सरासरी लांबी(मी) = हेक्टर १००००				
१२	विशेष शोरा -				

प्रमाणपत्र

मी -----कृषि पर्यवेक्षक, सजा ----- ता. ----- जि. ----- प्रमाणीत करतो की, वरीलप्रमाणे मोका तपासणी केलेली असून, क्षेत्र परिस्थितीप्रमाणे बरोबर आहे. सदर प्रकरण ----- हेक्टर क्षेत्रासाठीच्या अनुदानासाठी शिफारस करण्यात येत आहे.

स्वाक्षरी
(शेतकऱ्याचे संपूर्ण नाव)

स्वाक्षरी
(संपूर्ण नाव)
कृषि पर्यवेक्षक

परिशिष्ट - ३
तुषार सिंचन संच - मोका तपासणी प्रपत्र

शेतकऱ्याचे नाव -----गाव ----- तालुका -----जिल्हा ----- स.नं. -----पीकाचे नाव ---- तुषार सिंचना खालील क्षेत्र ----- निरीक्षण दिनांक -----

अ.क्र.	बाब	सीएमएल नंबर	बीलाप्रमाणे		प्रत्यक्षात	
			परिमाण	संख्या	परिमाण	संख्या
१	स्प्रिंकलर पाईप (६ मि. दाब २.५ कि/चौ.सें.मी. आयएस १४१५१ (पार्ट-१) (क्लास-२) १९९४ किंवा ॲल्युमिनियम पाईप मेन लाईन कपलरसह (आयएस-७०९२ प्रमाणे)					
२	नोजल / स्प्रिंकलर (गन मेटल) आयएस-१२२३२, पार्ट-१, १९८७ प्रमाणे किंवा ॲल्युमिनियम पाईप स्प्रिंकलर कपलरसह					
३	रायझर पाईप (किमान २.५ फुट) किंवा रायझर क्विक कपलर					
४	बॅंड (९० डिग्री) किंवा रायझर क्विक कपलर कनेक्टर					
५	स्प्रिंकलर बेस बॅटन ॲक्सेसरीसह किंवा नोजल/ स्प्रिंकलर (गन मेटल) आयएस-१२२३२, पार्ट-१, १९८७ प्रमाणे					
६	एन्ड प्लग	--				
७	पंप कनेक्टिंग निपल/स्कूड कपलर	--				
८	प्रेसर गेज	--				
९	बेन्ड (९० डिग्री)	--				
१०	मेटलीक सॅडल/बॅटन	--				
११	तुषार सिंचन संचावर इंबॉसिंग केले आहे/ नाही					
१२	विशेष शोरा -					

प्रमाणपत्र

मी----- कृषि पर्यवेक्षक, सजा, ----- ता. ----- जि. ----- प्रमाणीत करतो की, वरीलप्रमाणे मोका तपासणी केलेली असून ती क्षेत्र परिस्थितीप्रमाणे बरोबर आहे. सदर प्रकरण ----- हेक्टर क्षेत्रासाठी अनुदानास शिफारस करण्यात येत आहे.

स्वाक्षरी
(शेतकऱ्याचे संपूर्ण नाव)

स्वाक्षरी
(संपूर्ण नाव)
कृषि पर्यवेक्षक

परिशिष्ट - ४
साठा नोंदवही ठेवल्याचे व ती अद्यावत असल्याचे प्रमाण पत्र

प्रमाणीत करण्यात येते की, वितरकाचे नाव -----गाव-----तालुका---- जिल्हा---- हे --
----- या कंपनीचे अधिकृत वितरक असून, त्यांनी ठेवलेल्या परिशिष्ट - १९ मधील
नमुन्यातील ठेवलेल्या साठा नोंद वहीतील पान क्रमांक ----- ते ----- ची तपासणी मी स्वतः केली आहे.
साठा नोंद वहीत आवक बाजूस घेतलेल्या नोंदी कंपनीने पुरवठा केलेल्या साहित्याप्रमाणे/इनव्हाईस/
बिलाप्रमाणे बरोबर आहे.तसेच जावक बाजूस शेतक-यांना दिलेल्या साहित्याची नोंद वितरकाच्या बिल
पुस्तकाप्रमाणे तपासली असून ती बरोबर आहे. साठा नोंदवहीतील सर्व नोंदी मी तपासल्या असून त्या
बरोबर आहेत.

स्वाक्षरी
(नांव- .....)
कृषि अधिकारी
तालुका कृषि अधिकारी-----
जिल्हा -

स्थळ-----
दिनांक

परिशिष्ट - ५
साठा नोंदवही ठेवल्याचे व ती अद्यावत असल्याचा अहवाल

जावक क्र. व दिनांक

प्रती,

जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी -----

विषय: सुक्ष्म सिंचन संच वितरकाने साठा नोंदवही ठेवल्याचे व ती अद्यावत असल्याचा अहवाल बाबत

----- या उपविभागातील ----- या तालुक्यातील विविध कंपन्यांच्याअधिकृत वितरकांनी
विहित नमुन्यातील ठेवलेल्या साठा नोंदवहीचा व अद्यावत असल्याचा माहे. ----- अखेरचा अहवाल
खालील प्रमाणे आहे.

अ.क्र.	तालुका	कंपनीचे नाव	वितरकाचे नाव	वितरकाचा पत्ता	नोंदवही तपासणी दिनांक	तपासणीच्या वेळी आढळलेल्या त्रुटी

स्वाक्षरी
तालुका कृषि अधिकारी-----

प्रत - विभागीय कृषि सहसंचालक,----- यांना माहितीसाठी सादर

विक्रीपश्चात सेवा केंद्राचा तपासणी अहवाल

१. ठिबक / तुषार सिंचन संच उत्पादक कंपनीचे नाव.
२. विक्रीसेवा केंद्र कार्यालयाचा पत्ता (दूरध्वनी क्रमांकासह)
३. विक्रीसेवा केंद्रामध्ये उत्पादकातर्फे नियुक्ती केलेल्या अधिकाऱ्याचे नाव व शैक्षणिक अर्हता.
४. भेटीच्यावेळी संबंधीत सर्व्हिस इंजिनियर उपस्थित होते किंवा कसे?
५. माती/पाणी परीक्षण अहवालाची नोंदवही ठेवली आहे /नाही
६. शेतकऱ्यांना पुरविण्यात येणाऱ्या कार्ड व कूपन बाबत स्वतंत्र रजिस्टर ठेवण्यात आले आहे काय?
७. असल्यास तपासणी अधिकाऱ्याने रजिस्टर प्रमाणीत केले आहे काय?
८. आम्ल/अल्कली प्रक्रिया देण्यात येतात काय? त्याचे रजिस्टर ठेवण्यात आले आहे काय?
९. विक्रीपश्चात सेवा केंद्रात ठिबक सिंचन संचाचे सुटे भाग उपलब्ध आहेत काय?
१०. शेतकऱ्यांच्या तक्रारीबाबत स्वतंत्र रजिस्टर ठेवण्यात आले आहे काय?
११. शेतकऱ्यांच्या तक्रारीचे निवारण करण्यात येते काय?
१२. मागील वर्षी हे केंद्र कार्यरत होते काय? असल्यास पूर्वी तपासणी झाल्याचा दिनांक व तपासणी अधिकारी यांचे नाव व हुद्दा.
१३. पूर्वी तपासणी झाली असल्यास टिपणीतील तपासणी अहवालाची पूर्तता केली आहे काय?
१४. संचासोबत मराठी भाषेतील माहिती पुस्तिका पुरविण्यात येते काय? असल्यास पुरविलेल्या पुस्तिकेची प्रत जोडावी.
१५. उत्पादकामार्फत लाभार्थीचे प्रशिक्षण कार्यक्रम आयोजन करण्यात येतात काय? असल्यास यापूर्वीच्या कार्यक्रमाचा तपशिल.

मी श्री.----- पदनाम यांनी दि. ----- रोजी ----- या विक्रीपश्चात सेवा केंद्राची तपासणी केली आहे. केंद्र व राज्य शासनाच्या मार्गदर्शक सुचनानुसार या विक्री पश्चात सेवा केंद्राची उभारणी करण्यात आली आहे. आवश्यक नोंदवह्या ठेवण्यात आल्या आहेत. सदर कंपनीस ----- या जिल्ह्यात काम करण्यासाठी नोंदणी करून देण्यासाठी शिफारस करण्यात येत आहे.

जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी
जिल्हा -----

परिशिष्ट - ७

सुक्ष्म सिंचन संच तपासणी प्रपत्र

- तपासणीचा दिनांक :-
- तपासणी अधिका-याचे नाव व पदनाम :-
- तपासणीच्या वेळी उपस्थित शेतक-याचे/ प्रतिनिधीचे नाव :- श्री./श्रीमती
- तपासणीच्या वेळी उपस्थित अधिकारी /कर्मचारी :-
  - १. श्री. पदनाम-
  - २. श्री. पदनाम-
  - ३. श्री. पदनाम-
  - ४. श्री. पदनाम-

अ.क्र.	बाब	तपशिल
१	लाभार्थी शेतक-याचे नाव-	
२	गाव	
३	तालुका	
४	जिल्हा	
५	लाभार्थी शेतक-याचा प्रवर्ग- अ) भुधारणा - अल्प /अत्यल्प / इतर ब) अनुसुचित जाती/अनुसुचित जमाती / सर्वसाधारण	
६	सुक्ष्म सिंचन संचाचा प्रकार- ठिबक सिंचन संच / तुषार सिंचन संच	
७	ठिबक सिंचन/ तुषार सिंचन संच बसविलेला सर्व्हे नंबर	
८	ठिबक सिंचन/ तुषार सिंचन संच बसविलेले क्षेत्र(हे.)	
९	ठिबक सिंचन / तुषार सिंचन संच बसविलेल्या क्षेत्राची (लांबी X रुंदी) मी.	
१०	ठिबक सिंचन / तुषार सिंचन संच बसविलेले वर्ष-	
११	ठिबक सिंचन संचअसल्यास लॅटरल अंतर (मी Xमी)	
१२	तुषार सिंचन संचअसल्यास पाईपचा व्यास मिमी ६३ /७५ /९० मिमी	
१३	योजनेचे नाव - PMKSY	
१४	ठिबक सिंचन / तुषार सिंचन संच उत्पादक कंपनीचे नाव	
१५	ठिबक सिंचन/तुषार सिंचन संच वितरकाचे नाव-	
१६	ठिबक सिंचन / तुषार सिंचन संच उभारणीसाठी आलेला खर्च/ बिलाची रक्कम-	
१७	मोका तपासणी केलेल्या अधिका-याचे /कर्मचा-याचे नाव व पदनाम-	
१८	ठिबक सिंचन / तुषार सिंचन संचासाठी लाभार्थी शेतक-यांस मिळालेल्या अनुदानाची रक्कम-	
१९	सध्या घेतलेले पीक	

परिशिष्ट - ७(अ)
ठिबक सिंचन संच - तपासणी प्रपत्र

अ.क्र.	बाब	बीआयएस/ सीएमएल नं./ ब्रॅन्ड नेम	मी./संख्या
१	सबमेन - लांबी व व्यास		
२	लॅटरल - व्यास (मी.मी) व लांबी (मी.)		
३	ड्रीपर - ऑनलाईन असल्यास संख्या इनलाईन लॅटरल असल्यास लांबी (मी.)		
४	इनलाईनसाठी इनलाईन पाईप वर्ग	वर्ग-१/वर्ग-२/वर्ग-३	
५	फिल्टर - स्क्रीन, सॅन्ड, डिस्क		
६	बायपास असेंब्ली	लागू नाही	
७	कंट्रोल फ्लश व्हॉल्व्ह	लागू नाही	
८	ड्रीपरचा डीसचार्ज लॅटरलच्या सुरुवातीस व शेवटी एक तासापूर्वी व नंतर	लागू नाही	
९	लॅटरलमधील प्रेशर गेज दिला आहे काय? असल्यास दाब- समान/असमान	लागू नाही	
१०	लाभार्थी शेतक-याचे ठिबक सिंचन / तुषार सिंचन संचाबाबतचे सर्वसाधारण अभिप्राय		
११	ठिबक सिंचन/ तुषार सिंचन संचाबाबत तपासणी अधिका-याचे अभिप्राय		

स्वाक्षरी
नाव
शेतकरी / शेतकरी प्रतिनिधी

स्वाक्षरी
नाव
पदनाम
क्षेत्रीय अधिकारी/ कर्मचारी

स्वाक्षरी
नाव
पदनाम
तपासणी अधिकारी

परिशिष्ट - ७(ब)
तुषार सिंचन संच - तपासणी प्रपत्र

अ.क्र.	बाब	प्रत्यक्षात	
		परिमाण	संख्या
१	स्प्रिंकलर पाईप (६ मि. दाब २.५ कि/चौ.सें.मी. आयएस १४१५१ (पार्ट-१) (क्लास-२) १९९४ किंवा अॅल्युमिनियम पाईप मेन लाईन कपलरसह (आयएस-७०९२ प्रमाणे)		
२	नोजल / स्प्रिंकलर (गन मेटल) आयएस-१२२३२, पार्ट-१, १९८७ प्रमाणे किंवा अॅल्युमिनियम पाईप स्प्रिंकलर कपलरसह		
३	रायझर पाईप (किमान २.५ फुट) किंवा रायझर क्विक कपलर		
४	बॅंड (९० डिग्री) किंवा रायझर क्विक कपलर कनेक्टर		
५	स्प्रिंकलर बेस बॅटन अॅक्सेसरीसह किंवा नोजल/स्प्रिंकलर (गन मेटल) आयएस-१२२३२, पार्ट-१, १९८७ प्रमाणे		
६	एन्ड प्लग		
७	पंप कनेक्टिंग निपल/स्कूड कपलर		
८	प्रेसर गेज		
९	बेन्ड (९० डिग्री)		
१०	मेटॅलीक सॅडल/बॅटन		
११	तुषार सिंचन संचावर इंबॉसिंग केले आहे / नाही		
१२	लाभार्थी शेतक-याचे ठिबक सिंचन / तुषार सिंचन संचाबाबतचे सर्वसाधारण अभिप्राय		
१३	ठिबक सिंचन/ तुषार सिंचन संचाबाबत तपासणी अधिका-याचे अभिप्राय		

स्वाक्षरी
नाव
शेतकरी / शेतकरी प्रतिनिधी

स्वाक्षरी
नाव
पदनाम
क्षेत्रीय अधिकारी/ कर्मचारी

स्वाक्षरी
नाव
पदनाम
तपासणी अधिकारी

परिशिष्ट ८ (अ)

सुक्ष्म सिंचन योजनांतर्गत नोंदणीस मान्यता देण्यात आलेल्या सुक्ष्म सिंचन संघ उत्पादक कंपनीने जिल्हानिहाय प्राधिकृत केलेल्या वितरकांना सुक्ष्म सिंचन संघ उत्पादक कंपनीचे नांव व पत्ता -

सुक्ष्म सिंचन संघ उत्पादक कंपनीचे नांव व पत्ता -
/२०

दि. / /२०१८ ते दि. /

अ. क्र.	जिल्हा	तालुका	वितरक / विक्रेत्याचे पुर्ण नांव व पत्ता	विक्रीसाठी वितरीत केलेला सुक्ष्म सिंचन घटक(मीटर/संख्या)							
				ठिबक सिंचन घटकाचे नांव			तुषार सिंचन घटकाचे नांव				
				वितरीत केलेले पीव्हीसी पाईप (मीटर)	वितरीत केलेले lateral BIS-12786 (मीटर)	वितरीतकेलेले Emitter (online) BIS-13487 (संख्या)	वितरीतकेलेले Emitter (Inline) BIS-13488 (मीटर)	वितरीत केलेले Filter BIS-12785 (संख्या)	वितरीत केलेले Sprinkler Pipes Part-I Polyethylene Pipe BIS - 14151 (Part-I) (संख्या)	वितरीत केलेले Sprinkler Pipes Part-II Polyethylene Pipe (QCPP) BIS - 14151(Part-II) (संख्या)	Rotating Sprinkler Nozzle BIS - 12232 वितरीत केलेले(संख्या)
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
			एकूण								

टिप - वर नमूद केलेले ठिबक व तुषार सिंचन घटकांचे CML नंबर माहितीच्या शेवटी नमूद करावेत.

परिशिष्ट ८ (ब)

सन २०१८-१९ मध्ये सुक्ष्म सिंचन संच विक्रीपोटी शासनास जमा केलेल्या वस्तु व सेवा कराची (GST) महिनावार माहिती

दि. / /२०१८ ते दि. / /२०

(रक्कम रु.लाख)

अ. क्र.	कंपनीचे नांव व पत्ता	कंपनीची सन २०१८-१९ मधील वार्षिक उलाढाल	शासनास जमा केलेल्या वस्तु व सेवा कराची (GST) रक्कम	शेरा
१.	२.	३.	४.	५.

[Handwritten Signature]

परिशिष्ट ८ (ड)

सुक्ष्म सिंचन योजनेतर्गत वितरकांनी सन २०१८-१९ मध्ये शेतकरीनिहाय विक्री केलेल्या सुक्ष्म सिंचन संच घटकांचा महिनावार तपशिल.

जिल्हा - वितरकाचे नांव व पत्ता -

प्राधिकृत केलेल्या सुक्ष्म सिंचन संच उत्पादक कंपनीचे नांव व पत्ता
दि. / /२०१८ ते दि. / /२०

अ. क्र.	शेक-याचे नाव	गाव	तालुका	सुक्ष्म सिंचनाखालील क्षेत्र	डीसी नंबर तारीख (Delevary Chalan)	बील क्रमांक तारीख	बील रक्कम
१	२	३	४	५	६	७	८
१.							
२.							
	एकूण						

विक्री केलेले सुक्ष्म सिंचन घटक(मीटर/संख्या)

ठिबक सिंचन घटकाचे नांव		तुषार सिंचन घटकाचे नांव					
वितरित केलेले पीव्हीसी पाईप (मीटर)	वितरित केलेले lateral BIS- 12786 (मीटर)	वितरित केलेले Emitter (online) BIS- 13487 (संख्या)	वितरित केलेले Emitter (Inline) BIS- 13488 (मीटर)	वितरित केलेले Filter BIS- 12785 (संख्या)	वितरित केलेले Sprinkler Pipes Part-I Polyethylene Pipe BIS - 14151 (Part-I) (संख्या)	वितरित केलेले Sprinkler Pipes Part-II Polyethylene Pipe (QCPP) BIS - 14151(Part-II) (संख्या)	वितरित केलेले Rotating Sprinkler Nozzle BIS - 12232 (संख्या)
९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६

टिप - वर नमुद केलेले ठिबक व तुषार सिंचन घटकांचे CML नंबर माहितीच्या शेवटी नमुद करावेत.

परिशिष्ट ८ (इ)

सन २०१८-१९ मध्ये सुक्ष्म सिंचन संच विक्रीपोटी शासनास जमा केलेल्या वस्तु व सेवा कराची (GST) महिनावार माहिती

दि. / /२०१८ ते दि. / /२० (रक्कम रु.लाख)

अ. क्र.	वितरकाचे नांव व पत्ता	कंपनीची सन २०१८-१९ मधील वार्षिक उलाढाल	शासनास जमा केलेल्या वस्तु व सेवा कराची (GST) रक्कम	शेरा
१.	२.	३.	४.	५.

परिशिष्ट - १

शेतक-याने दयावयाचे हमी पत्र

लाभार्थीचे
पासपोर्ट साईज
छायाचित्र

मी -----रा.-----,ता.-----,जि.-----दि. / / ,
रोजी-----या स. न. मधील -----क्षेत्रावर-----पिकासाठी ठिबक सिंचन/तुषार सिंचन संचाच्या
अनुदानासाठी अर्ज केलेला आहे. मला आपणाकडून पुर्वसंमती मिळालेली आहे.
त्यानुसार मी ठिबक/तुषार संच बसविलेला आहे. व अनुदानासाठी प्रस्ताव सादर करत आहे.
मी सत्यप्रतिज्ञेवर प्रमाणीत करतो की,

- १) मी खालीलप्रमाणे कागदपत्र सोबत जोडलेली असून ती सर्व माहिती/कागदपत्रे बरोबर आहेत. याची सर्व जबाबदारी माझी राहिल.
  १. शेतक-यांचे हमीपत्र
  २. शेतक-याने केलेल्या ऑनलाईन अर्जाची प्रत
  ३. ७/१२ उतारा (मालकी हक्कासाठी)
  ४. ८ अ उतारा (एकूण क्षेत्राच्या माहितीसाठी)
  ५. आधार कार्ड सत्यप्रत
  ६. आधार लिंक बँक खात्याच्या पासबुकची सत्यप्रत
  ७. कंपनी प्रतिनिधीने तयार केलेला सुक्ष्म सिंचन आराखडा व प्रमाणपत्र
  ८. बिलाची मुळ प्रत (टॅक्स ईन्व्हाईस)
- २) सदर ठिबक/तुषार सिंचनाच्या साठी आवश्यक असलेली सिंचनाची सोय: विहीर /कॅनल /शेततळे/सामुदायिक सिंचन सुविधा/ माझ्याकडे उपलब्ध आहे.
- ३) ठिबक/तुषार सिंचन संचासाठी आवश्यक असलेली उर्जा साधने पुढीलपैकी ----- पंप (विद्युत मोटर्स/डिझेल/सोलर) माझ्याकडे उपलब्ध असून अधिकृत विद्युत जोडणीची सुविधा माझ्याकडे उपलब्ध आहे.
- ४) ज्या क्षेत्रासाठी ठिबक/तुषार अनुदानासाठी अर्ज केलेला आहे त्या क्षेत्रावर यापूर्वीच्या ७ वर्षांमध्ये मी शासनाच्या कोणत्याही योजनेतून ठिबक/तुषार संचाच्या अनुदानाचा लाभ घेतलेला नाही.
- ५) ज्या क्षेत्रासाठी ठिबक /तुषार सिंचन संचाच्या अनुदानाची मागणी केलेली आहे त्यासह मी एकूण ५ हे.क्षेत्रापेक्षा जास्त क्षेत्रासाठी तसेच माझ्या एकूण जमीन धारणेपैकी (८-अ नुसार) जास्त क्षेत्रासाठी ठिबक/तुषार सिंचन अनुदानाचा लाभ घेत नाही.
- ६) संयुक्त ७-१२ मध्ये इतर खातेदारांकडून काही वाद निर्माण झाल्यास त्याची जबाबदारी माझी राहिल.
- ७) बिलामध्ये नमूद सर्व साहित्य मला प्राप्त झाले असून ते योग्य दर्जाचे असल्याचे मी खात्री करून ते स्विकारले असून त्याबाबत माझी काही तक्रार नाही.

- ८) अनुदान ठिबक/तुषार संचासाठी प्राप्त झाल्यानंतर पुढील ५ वर्षांपर्यंत सदर संच सुस्थितीत ठेवण्याची व वापरात ठेवण्याची माझी जबाबदारी असुन मी त्यांची अथवा त्यातील कोणत्याही भागाची विक्री करणार नाही.
- ९) ठिबक/तुषार सिंचन संचाच्या उत्पादक कंपनीच्या इंजिनियरने करुन द्यावयाच्या आराखड्यासाठी आवश्यक कागदपत्रे/माहिती, उदा. माती, पाणी परिक्षण अहवाल, विद्युत मोटर /डिझेल इंजिन क्षमता, सिंचन सुविधेपासुन ठिबक/तुषार संचाचे अंतर, हेड, घ्यावयाचे/घेत असलेले पिक, पाणी उपलब्धता इ. सर्व तांत्रिक बाबींची माहिती त्यांना उपलब्ध करुन द्यायची जबाबदारी माझी असुन त्यानुसार त्यांनी आराखडा तयार करुन दिलेला आहे.
- १०) वितरकासोबत विहित नमुन्यातील करारनामा मी करुन घेतला असुन तो माझ्याकडे ठेवलेला आहे.
- ११) अंमलबजावणी यंत्रणेच्या अधिका-यांना सदरचा संच तपासणी करण्यासाठी माझी मुभा आहे. मी संच तपासणीसाठी कोणत्याही प्रकारचा अडथळा अथवा हरकत करणार नाही. तपासणीसाठी अडथळा अथवा हरकत केल्यास मी अनुदान मिळण्यास अपात्र राहीन/ मिळालेले अनुदान वसुल करण्यास मी पात्र राहिल याची मला जाणीव आहे.

वरील सर्व माहिती मी सत्यप्रतिज्ञेवर प्रमाणित करुन देत आहे. सदर माहिती खोटी अरढळून आल्यास, भारतीय दंड संहिता अन्वये आणि किंवा संबंधित कायद्यानुसार माझ्यावर खटला भरला जाईल व त्यानुसार मी शिक्षेस पात्र राहिल याची मला पुर्ण जाणिव आहे.

तरी माझ्या अर्जाचा अनुदानासाठी विचार करावी हि विनंती.

दिनांक:-----

सही: -----

स्थळ:-----

शेतक-यांचे नाव: -----

साक्षिदार -

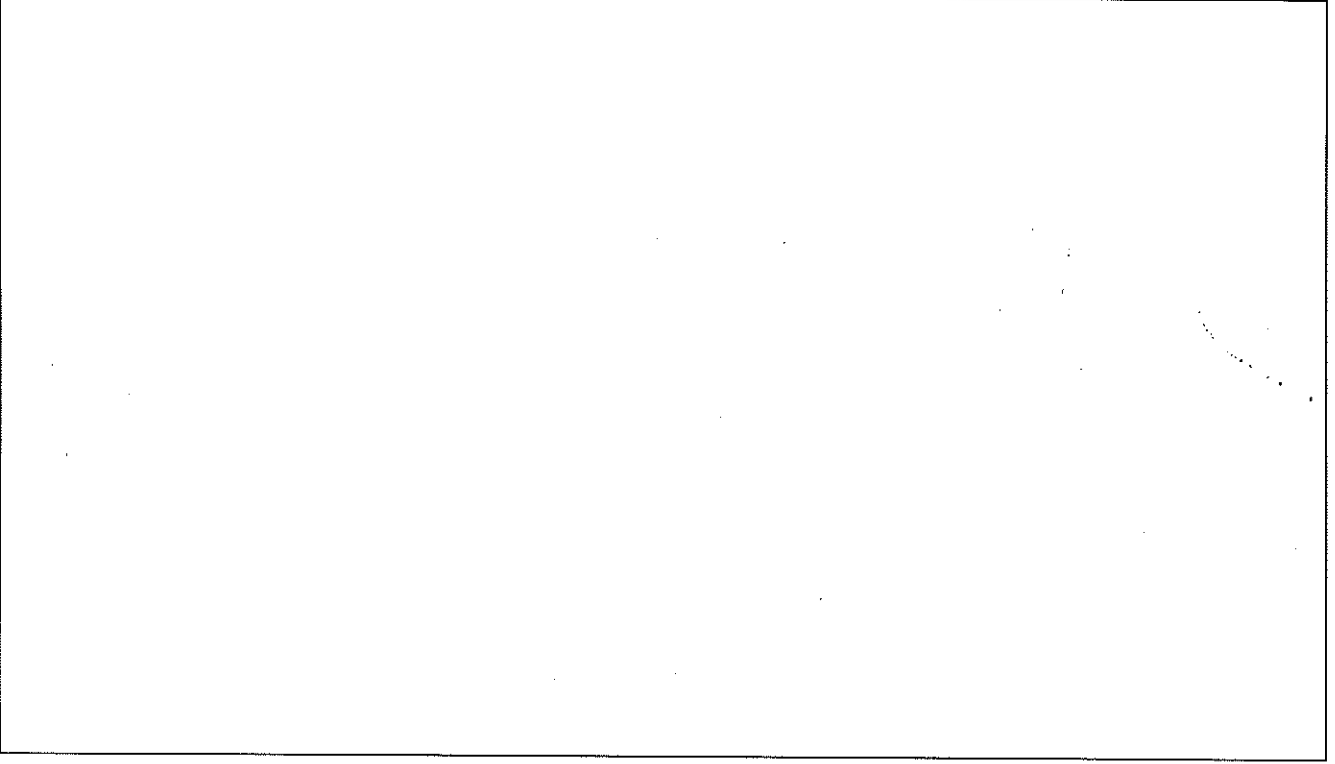
१. स्वाक्षरी -

नांव -----,रा.-----,ता.-----,जि.-----

२. स्वाक्षरी -

नांव -----,रा.-----,ता.-----,जि.-----

परिशिष्ट - १०
संकल्प आराखडा व प्रमाणपत्र

कंपनीच्या प्रतिनिधीने संकल्प चित्रावर दयावयाचे प्रमाणपत्र

वरीलप्रमाणे संकल्पचित्र शेतक-यांने दिलेला पाणी परिक्षण अहवाल तसेच पाणी उपलब्धता, डिझेल/ विद्युत मोटरीची क्षमता, मातीचा प्रकार, घ्यावयाचे पीक, जमीनीचा चढउतार, पाण्याच्या सुविधेपासुन ठिबक/तुषार सिंचन संचाचे अंतर इ. माहितीच्या आधारे व प्रत्यक्ष पाहाणी करुन तयार केलेले आहे. ठिबक सिंचन संच व्यवस्थित चालण्याच्या दृष्टीने वरील संकल्प चित्र तांत्रिकदृष्टया योग्य आहे.

सही : -----

(कंपनी प्रधिकृत इंजिनियर)

कंपनीचे नाव/शिकका:-----

Handwritten signature

परिशिष्ट - ११

१. नमूना काढल्याचा दिनांक :
२. नमूना घटकाचे नाव :
३. नमूना घटकाचा बीआयएस नंबर :
४. नमूना घटकाचा बॅच नंबर :
५. नमूना घटकाचा सीएमएल नंबर :
६. नमूना घटकाचा क्लास नंबर (लॅटरल/इमिटींग पाईप) : Class - I / Class - II
७. नमूना घटकाची कॅटेगरी (ड्रीपर/इमिटींग पाईप) : ए किंवा बी
८. नमूना घटकाचा टाईप (प्रकार मीमी) (लॅटरल/इमिटींग पाईप):
९. नमूना घटकाचा डिस्चार्ज (ड्रीपर/इमिटींग पाईप) : २ / ४ / ८ एल.पी.एच.
१०. नमूना घटकाचा प्रकार (ड्रीपर/इमिटींग पाईप) : रेग्युलेटेड किंवा नॉन रेग्युलेटेड
११. नमूना घटकाचे परिमाण (मीटर/संख्या) :
१२. नमूना कोठून काढला? : (शेतकऱ्याच्या शेतातून/वितरकाकडून/फॅक्टरी/गोडावूनमधून)
१३. नमूना वितरकाकडून/फॅक्टरी/गोडावूनमधून काढला असल्यास साठा प्राप्त दिनांक : डीलीव्हरी चलन क्र.- साठा प्राप्त दिनांक -
१४. नमूना शेतकऱ्याच्या शेतावरून काढला असल्यास : शेतकऱ्याचे नाव - गाव - , तालुका - , जिल्हा - सर्व्हे क्र. - सुक्ष्म सिंचन संच बसविल्याचे क्षेत्र - ---- हे. संच बसविल्याचा दिनांक -

टीप : (अनावश्यक मजकूर खोडावा)

प्रमाणित करण्यात येते की, सदरचा नमुना चमुप्रमुख व चमुतील सदस्यांनी समक्ष काढला असून सर्वासमक्ष सील बंद केला आहे.

स्वाक्षरी/-

(नाव :)
चमु प्रमुख तथा कृषि उपसंचालक,
जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी,-----

स्वाक्षरी/-

(नाव :)
मे.----- कंपनीने प्राधिकृत
केलेल्या कंपनीचा अधिकृत प्रतिनिधी

स्वाक्षरी/-

(नाव :)
मंडल कृषि अधिकारी,
द्वारा तालुका कृषि अधिकारी,-----

स्वाक्षरी/-

(नाव :)
मे.----- कंपनीनेचे
प्राधिकृत विक्रेते / वितरक
तालुका : -----जिल्हा -----

स्वाक्षरी/-

(शेतकऱ्याचे नाव :),
गांव : -----, तालुका : -----
जिल्हा-----

स्वाक्षरी/-

(शेतकऱ्याच्या शेतावरील नमुना ज्यांच्या समक्ष
काढण्यात आला त्या व्यक्तीचे नाव :),
गांव : -----, तालुका : -----

परिशिष्ट - १२
नमूना तपासणी नोंदवही

अ. क्र.	नमूना काढल्याचा दिनांक	नमुना काढल्याचे ठिकाण (शेतकऱ्यांच्या शेतावरून/कंपनी/ वितरकाचे साठयातून)	शेतकरी/कंपनी/ वितरकाचे नांव/गाव/ तालुका/ जिल्हा	नमुन्याचा तपशिल				
				घटक	उत्पादक	बॅच क्रमांक	सीएमएल क्रमांक	क्लास /कॅटेगरी/ टाईप
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.

नमुना तपासणी संस्थेकडे पाठवल्याच्या			तपासणी संस्थेकडून अहवाल प्राप्त			अप्रमाणित नमुन्याबाबत तपासणी अहवालातील श्रे	अप्रमाणित नमुन्यावरील कार्यवाहीचा तपशिल		
पत्राचा क्रमांक	दिनांक	नमुन्याचा कोड क्रमांक	पत्र क्रमांक	दिनांक	प्रमाणित / अप्रमाणित		आदेश क्रमांक	दिनांक	कार्यवाही
१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९

परिशिष्ट - १३
Specification details for the purpose of testing as per IS Standards

Sr. No.	Sample Code	Name of component	Type	Class	In case of Dripper Category	Regulated or Unregulated	Discharge of Dripper
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.

परिशिष्ट - १४
नमूना कोड कार्यपध्दती

अ.क्र.	ठिबक/तुषार घटकाचे नाव	बीआयएस क्रमांक	नमुना कोड
१.	लॅटरल	१२७८६	MILT PN-001-17-18
२.	इमिटींग पाईप (इनलाईन)	१३४८८	MIEP PN-001-17-18
३.	एचडीपीई पाईप	४९८४ आणि १४१५१ (भाग-२)	MIHDP PN-001-17-18
४.	पीव्हीसी पाईप्स (UPVC Pipes IS: 4985)	४९८५	MIPVP PN-001-17-18
५.	इमीटर (ड्रीपर)	१३४८७	MIDP PN-001-17-18

परिशिष्ट - १५

प्रधानमंत्री कृषि सिंचाई योजना - प्रति थेंब अधि पिक सुक्ष्म सिंचन
तपासणीसाठी पाठविण्यात आलेल्या नमूत्यांचा मासिक अहवाल

अ. क्र.	जिल्हा	सुक्ष्म सिंचन संच घटक	सुक्ष्म सिंचन संच उत्पादक कंपनी	काढण्यात आलेले नमुने संख्या	तपासणी साठी पाठविलेले नमुने संख्या	
					तपासणी संस्था	पाठविलेले नमुने संख्या
१.	२.	३.	४.	५.	६.	

